

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Białymstoku

LBI.411.004.01.2023

Pan
dr Jacek Orzeł
p.o. Dyrektora
Narodowego Centrum Badań i Rozwoju
ul. Chmielna 69, 00-801 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Zmienione zgodnie z treścią uchwały Zespołu Orzekającego Komisji Rozstrzygającej w Najwyższej Izbie Kontroli z dnia 5 października 2023 r.
(znak: KPK-KPO.441.157.2023)

S/23/003 – Organizacja i przyznawanie środków w ramach konkursu Szybka ścieżka - Innowacje cyfrowe (1/1.1.1/2022) realizowanego przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Narodowe Centrum Badań i Rozwoju ¹ , ul. Chmielna 69, 00-801 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	dr Jacek Orzeł, p.o. Dyrektora Narodowego Centrum Badań i Rozwoju ² od 9 lutego 2023 r. Od 9 sierpnia 2022 r. do 8 lutego 2023 r. funkcję p.o. Dyrektora Centrum pełnił Paweł Kuch.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Przygotowanie (konkursu) naboru wniosków o dofinansowanie2. Przeprowadzenie naboru wniosków oraz wybór projektów do dofinansowania
Okres objęty kontrolą	Od dnia 12 października 2022 r. do dnia zakończenia kontroli z uwzględnieniem faktów i dowodów z przed tego okresu mających znaczenie dla badanej działalności.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none">1. Robert Sieńko, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBI/76/2023 z 29 marca 2023 r.2. Jakub Dąbrowa, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBI/73/2023 z 29 marca 2023 r.3. Magdalena Krakowska-Wąż, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBI/74/2023 z 29 marca 2023 r.4. Tomasz Jarocki, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBI/75/2023 z 29 marca 2023 r.

(akta kontroli str. 1-12)

¹ Dalej: „NCBR” lub „Centrum”.

² Dalej: „Dyrektor Centrum”.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623. Ustawa zwana dalej: „ustawą o NIK”.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

NCBR organizując i przeprowadzając konkurs Szybka ścieżka - Innowacje cyfrowe (1/1.1.1/2022)⁵ naruszyło zasady wynikające z przepisów ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020⁶.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Najwyższa Izba Kontroli stwierdziła liczne nieprawidłowości zarówno w procesie przygotowania i organizacji naboru wniosków o dofinansowanie, jak również na etapie wyboru projektów w Konkursie. Naruszenia ustawy wdrożeniowej oraz wytycznych w zakresie wyboru projektów dotyczyły braku niezwłocznego i indywidualnego powiadomienia każdego wnioskodawcy o zmianach Regulaminu Konkursu⁷, a także niepodania do publicznej wiadomości uzasadnienia jednej ze zmian. Stwierdzono również brak transparentności i przejrzystości działań podejmowanych w celu wyłonienia ekspertów na etapie tworzenia składów paneli. Z kolei dokonując wyboru projektów do dofinansowania NCBR nie zachował zasad przejrzystości, rzetelności i bezstronności o których mowa w art. 37 ust. 1 ustawy wdrożeniowej. Przy ocenie jednego z dwóch analizowanych przez NIK projektów nie dochowano przez ekspertów oceniających wniosek należytej staranności w zakresie kryterium budżetu.

Ponadto NCBR w stanowisku do Informacji pokontrolnej Instytucji Zarządzającej⁸ nie odniosło się do kwestii ponownej oceny 25 wniosków o dofinansowanie oraz podważenia oceny 12 z nich przez IZ, pomimo że przepisy ustawy wdrożeniowej, Porozumienia⁹ oraz wytycznych¹⁰ nie dopuszczały ponownej oceny ani weryfikacji oceny tych wniosków.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego kontrolowanej działalności oraz oceny cząstkowe kontrolowanej działalności¹¹

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

1. Przygotowanie (konkursu) naboru wniosków o dofinansowanie

1.1 Na podstawie porozumienia zawartego z ministrem właściwym ds. rozwoju regionalnego, pełniącym rolę Instytucji Zarządzającej Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój¹², NCBR realizowało Program w zakresie Osi priorytetowej I Wsparcie prowadzenia prac B+R przez przedsiębiorstwa, Działanie 1.1 Projekty B+R przedsiębiorstw, Poddziałanie 1.1.1 Badania przemysłowe i prace rozwojowe realizowane przez przedsiębiorstwa. Zgodnie z treścią Porozumienia, Centrum powierzono zadania Instytucji Pośredniczącej POIR m.in. w zakresie wyboru projektów konkursowych, w tym:

- przedstawianie propozycji metodyki i kryteriów wyboru projektów konkursowych,
- zorganizowanie systemu wyboru projektów (powołanie komisji oceniającej projekty, przekazanie do Instytucji Zarządzającej w celu zatwierdzenia listy ocenionych projektów),
- dokonywanie oceny projektów,
- zawieranie umów o dofinansowanie.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dalej: „Konkurs”.

⁶ Dz. U. z 2020 r. poz. 818, ze zm. Dalej: „ustawa wdrożeniowa”.

⁷ Dalej: „RK”.

⁸ Dalej: „IZ”.

⁹ Porozumienie w sprawie powierzenia realizacji Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój, lata 2014-2020 dla osi priorytetowych: 1. Wsparcie prowadzenia prac B + R przez przedsiębiorstwa oraz 4. Zwiększenie potencjału naukowo-badawczego, zawarte w Warszawie w dniu 17 grudnia 2014 r. pomiędzy Ministrem Infrastruktury i Rozwoju a Narodowym Centrum Badań i Rozwoju oraz Ministrem Nauki i Szkolnictwa Wyższego, zmienione aneksami: nr 2 z 15 lutego 2018 r., nr 3 z 1 sierpnia 2019 r., nr 4 z 14 sierpnia 2020 r., nr 5 zawarty w postaci elektronicznej. Dalej: „Porozumienie”.

¹⁰ Wytyczne ministra funduszy i polityki regionalnej w zakresie kontroli realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020 (wersja 4, MFIPR/2014-2020/17(04)), wytyczne ministra inwestycji i rozwoju w zakresie trybów wyboru projektów na lata 2014-2020 (MR/2014-2020/9(3)) oraz wytyczne ministra finansów, funduszy i polityki regionalnej w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 (z 21 grudnia 2020 r.)

¹¹ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹² Dalej: „PO IR”.

Konkurs Szybka ścieżka – Innowacje cyfrowe (1/1.1.1/2022) ujęto w aktualizacji harmonogramu naborów wniosków o dofinansowanie w trybie konkursowym dla PO IR na 2022 rok¹³.

Celem Konkursu było wsparcie badań przemysłowych i/lub eksperymentalnych prac rozwojowych (ewentualnie uzupełnionych o prace przedwdrożeniowe), których efektem jest opracowanie innowacyjnego rozwiązania możliwego do wdrożenia w działalności gospodarczej z zakresu cyberbezpieczeństwa, cyfryzacji przemysłu oraz cyfrowych technologii kreatywnych. Konkurs skierowany był do przedsiębiorstw, konsorcjów przedsiębiorstw i konsorcjów naukowo-przemysłowych.

W ramach Konkursu:

- w odpowiedzi na ogłoszenie wpłynęło łącznie 434 wnioski o dofinansowanie projektów na łączną kwotę dofinansowania 3.033.500,71 tys. zł, przy łącznej wartości kosztów kwalifikowanych 4.322.477,48 tys. zł,
- w dwóch przypadkach aplikujący wycofali wnioski przed skierowaniem projektów do oceny merytorycznej,
- 42 wnioski pozostawiono bez rozpatrzenia na etapie weryfikacji warunków formalnych,
- do oceny merytorycznej skierowano 390 projektów,
- 16 wniosków zostało wycofanych przez wnioskodawców w trakcie oceny merytorycznej,
- do dofinansowania wybrano 117 projektów,
- 257 projektów nie wybrano dofinansowania z powodu niespełnienia kryteriów lub minimalnej liczby punktów,
- złożono 81 protestów od negatywnej oceny, z czego w wyniku rozpatrzenia protestów: w 76 przypadkach podtrzymano brak rekomendacji projektu do dofinansowania; cztery projekty rekomendowano do dofinansowania, jeden protest pozostawiono bez rozpatrzenia z powodu złożenia go po terminie,
- wnioskodawcy nie wnieśli skarg do sądu wojewódzkiego na nieuwzględnienie protestu, negatywną ponowną ocenę projektu lub pozostawienie protestu bez rozpatrzenia z informacją o sposobie ich rozpoznania.

Rekomendowane do dofinansowania 117 projektów obejmowało 801.404,49 tys. zł łącznej kwoty dofinansowania, w tym:

- 18 projektów realizowanych w regionie lepiej rozwiniętym na łączną kwotę dofinansowania 105.102,65 tys. zł (17 projektów na łączną kwotę dofinansowania 99.394,89 tys. zł realizowanych przez podmioty z sektora MŚP oraz jeden projekt na kwotę dofinansowania 5.707,76 tys. zł realizowany przez duże przedsiębiorstwo),
- 99 projektów realizowanych w regionach słabiej rozwiniętych na łączną kwotę dofinansowania 696.301,84 tys. zł (82 projekty na łączną kwotę dofinansowania 615.435,18 tys. zł realizowane przez podmioty z sektora MŚP oraz 17 projektów na łączną kwotę dofinansowania 80.866,66 tys. zł realizowanych przez duże przedsiębiorstwo).

W trakcie przeprowadzonej od 1 marca do 28 kwietnia 2023 r. kontroli doraźnej Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej¹⁴ w zakresie prawidłowości przeprowadzenia Konkursu¹⁵ poddano weryfikacji wszystkie 117 projektów ocenionych pozytywnie przez NCBR w Konkursie. W wyniku kontroli:

- 85 projektów zweryfikowano pozytywnie, tj. nie stwierdzono istotnych uchybień mających wpływ na wybór projektów do dofinansowania,
- w przypadku pięciu projektów stwierdzono nieprawidłowości, które w ocenie MFPIR uniemożliwiają finansowanie z PO IR:
 - cztery projekty zostały nieprawidłowo przywrócone do oceny po pozostawieniu bez rozpatrzenia i nie powinny znaleźć się na liście projektów rekomendowanych do

¹³ Wersja harmonogramu nr II z 10 października 2022 r.

¹⁴ Dalej: „MFIPR”.

¹⁵ Kontrola przeprowadzona na podstawie art. 22 ust. 1 pkt 1 oraz ust. 2 pkt 1 ustawy wdrożeniowej oraz art. 1 pkt 6 w związku z art. 10 pkt 4 Porozumienia.

dofinansowania; ponadto MFiPR zaleciło rozwiązanie już zawartych dwóch umów o dofinansowanie. P.o. Dyrektora Biura Dyrektora Centrum oświadczyła: *Skierowanie wniosku do oceny, po uprzedniej decyzji o pozostawieniu bez rozpatrzenia i po ponownej weryfikacji formalnej, miało miejsce na skutek odwołania wniesionego przez wnioskodawcę wskazującego na problemy techniczne związane z uzupełnianiem treści wniosku. Wskazane działanie miało związek z problemami technicznymi w generatorze wniosków o dofinansowanie, które występowały od ok. godz. 14.00 ostatniego dnia naboru i wynikały z jego przeciążenia¹⁶,*

- jeden projekt nie spełnił wszystkich kryteriów oceny TAK/NIE, tj. kryterium Budżet projektu i nie powinien zostać rekomendowany do dofinansowania,
- 25 projektów zostało skierowanych do weryfikacji prawidłowości przeprowadzonej oceny¹⁷, w wyniku której:
 - w 13 projektach stwierdzono poprawność oceny,
 - w stosunku do 12 projektów eksperci zewnętrzni wybrani przez MFiPR stwierdzili, że zostały one ocenione niezgodnie z kryteriami obowiązującymi w konkursie i nie powinny zostać rekomendowane do dofinansowania, MFiPR zaleciło usunięcie ich z listy rankingowej oraz rozwiązanie czterech zawartych już umów o dofinansowanie,
- dwaj wnioskodawcy zrezygnowali z podpisania umowy o dofinansowanie, w związku z czym nie zostały sformułowane żadne rekomendacje.

W rezultacie kontroli MFiPR, do dofinansowania rekomendowano 98 projektów o łącznej kwocie dofinansowania 519.494,49 tys. zł, w tym:

- 15 projektów realizowanych w regionie lepiej rozwiniętym na łączną kwotę dofinansowania 83.581,54 tys. zł (14 projektów na łączną kwotę dofinansowania 77.873,78 tys. zł realizowanych przez podmioty z sektora MŚP oraz jeden projekt na kwotę dofinansowania 5.707,76 tys. zł realizowany przez duże przedsiębiorstwo),
- 83 projekty realizowane w regionach słabiej rozwiniętych na łączną kwotę dofinansowania 435.912,95 tys. zł (69 projektów na łączną kwotę dofinansowania 367.980,78 tys. zł realizowane przez podmioty z sektora MŚP oraz 14 projektów na łączną kwotę dofinansowania 67.932,17 tys. zł realizowanych przez duże przedsiębiorstwo).

Po zakończeniu procesu rozpatrywania trzech protestów od wyników oceny merytorycznej oraz oceny jednego wniosku skierowanego do ponownej oceny w wyniku procedury odwoławczej, do dofinansowania rekomendowano 102 projekty o łącznej kwocie dofinansowania 542.720,42 tys. zł, w tym:

- 16 projektów realizowanych w regionie lepiej rozwiniętym na łączną kwotę dofinansowania 88.499,29 tys. zł (14 projektów na łączną kwotę dofinansowania 77.873,78 tys. zł realizowanych przez podmioty z sektora MŚP oraz dwa projekty na kwotę dofinansowania 10.625,51 tys. zł realizowane przez duże przedsiębiorstwa),
- 86 projektów realizowanych w regionach słabiej rozwiniętych na łączną kwotę dofinansowania 454.221,13 tys. zł (72 projekty na łączną kwotę dofinansowania 386.288,96 tys. zł realizowane przez podmioty z sektora MŚP oraz 14 projektów na łączną kwotę dofinansowania 67.932,17 tys. zł realizowanych przez duże przedsiębiorstwo).

Ogłoszenie o Konkursie zostało podane do publicznej wiadomości na stronie internetowej NCBR¹⁸ oraz na portalu funduszy europejskich¹⁹, co było zgodne z przepisami określonymi

¹⁶ Odwołania od decyzji NCBR o pozostawieniu wniosków o dofinansowanie projektu bez rozpatrzenia złożyło 15 wnioskodawców. Wszystkie odwołania zostały rozpatrzone pozytywnie z uwagi na problemy z prawidłowym działaniem systemów informatycznych Centrum w trakcie trwania naboru, a wnioski skierowano do ponownej weryfikacji formalnej. Na etapie oceny merytorycznej 11 (z 15) przywróconych uprzednio projektów nie zostało wybranych do dofinansowania.

¹⁷ Powodami skierowania projektów do ponownej oceny były m.in.: merytoryczne wątpliwości co do oceny; ewentualny wpływ wiadomości e-mail Dyrektora Centrum z 6 grudnia 2022 r. na bezstronność ekspertów, stwierdzone powiązania. Ponowną weryfikację przeprowadzali eksperci zewnętrzni wybrani przez MFiPR.

¹⁸ <https://www.gov.pl/web/ncbr/11112022-szybka-sieczka-innowacje-cyfrowe>.

¹⁹ <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/nabory/11-projekty-br-przedsiębiorstw-111-badania-przemyslowe-i-prace-rozwojowe-realizowane-przez-przedsiębiorstwa-19/>. Dalej: portal.

w art. 40 ust. 1 ustawy wdrożeniowej oraz w Podrozdziale 6.3 pkt 7 Wytycznych w zakresie trybów wyboru projektów na lata 2014-2020²⁰.

Ogłoszenie opublikowano 12 października 2022 r., tj. z zachowaniem minimum 5-dniowego terminu przed planowanym rozpoczęciem naboru, określonego w art. 9 pkt 1 ustawy z dnia 3 kwietnia 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach wspierających realizację programów operacyjnych²¹. Skrócenie 30-dniowego terminu na podanie do publicznej wiadomości ogłoszenia o Konkursie, określonego w art. 40 ust. 1 ustawy wdrożeniowej, NCBR uzasadniło²²: 1/ trwającym stanem zagrożenia epidemicznego; 2/ bieżącą sytuacją epidemiczną; 3/ ponad dwuletnim doświadczeniem związanym z wpływem pandemii koronawirusa (SARS-CoV-2) na funkcjonowanie państwa, gospodarki i beneficjentów. Ponadto p.o. Dyrektora Biura Dyrektora Centrum oświadczyła: *Skrócenie czasu pomiędzy ogłoszeniem o Konkursie w dniu 12 października 2022 r. a rozpoczęciem naboru wniosków o dofinansowanie w dniu 19 października 2022 r. wynikało z faktu, że ocena projektów miała zostać zakończona do końca grudnia 2022 roku. Tempo oceny wniosków o dofinansowanie miało zasadniczy wpływ na powodzenie realizacji projektów. NCBR został zobowiązany do podjęcia wszystkich niezbędnych działań dla przeprowadzenia oceny w terminie krótszym, aniżeli 90 dni wskazanym pierwotnie w projekcie Regulaminu konkursu. Ostatecznie termin ten wyniósł 60 dni (pkt 3 Regulaminu konkursu). Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że realizacja projektów musi się zakończyć do końca 2023 roku ze względu na zakończeniu okresu kwalifikowalności wydatków w PO IR.*

Termin składania wniosków wyniósł 16 dni, tj. nie był krótszy niż 7 dni od dnia rozpoczęcia naboru²³, co spełniało wymóg określony w art. 42 ustawy wdrożeniowej. Wnioski mogły być składane wyłącznie za pośrednictwem systemu informatycznego Centrum²⁴.

(akta kontroli str. 140 plk 11-12, 17-26, str. 143 plk 80-81, str. 152 plk 298-300, str. 158 plk 465-478 plk, str. 168 plk 736-738, 781-785)

1.2 Ogłoszenie zawierało elementy wskazane w art. 40 ust. 2 ustawy wdrożeniowej, z tym, że w przypadku portalu, adres Centrum wskazano poprzez link do strony www NCBR.

(akta kontroli str. 150 plk 17-26, str. 165 plk 668-678)

1.3 Regulamin Konkursu był zgodny z przepisami art. 41 ust. 2 ustawy wdrożeniowej oraz Podrozdziału 6.3 pkt 2 wytycznych w zakresie trybów wyboru projektów, w tym przewidywał możliwość odwołania się od negatywnej oceny projektu, z wyjątkiem braku informacji w zakresie możliwości skrócenia terminu składania wniosków o dofinansowanie projektu, co szerzej opisano w dalszej treści wystąpienia w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Regulamin Konkursu był zmieniany dwukrotnie. W pierwszym przypadku zmiana dotyczyła wydłużenia naboru wniosków o dofinansowanie projektu. Ostatniego dnia naboru, tj. 4 listopada 2022 r., pomiędzy godz. 14.02 a 15.57 do NCBR wpłynęło 21 zgłoszeń problemów z funkcjonowaniem Generators Wniosków, w których wnioskodawcy wskazywali w szczególności na: 1/ brak możliwości logowania do systemu lub wylogowywanie użytkowników; 2/ bardzo wolne działanie generatora lub jego zawieszanie się; 3/ brak możliwości wypełniania, poprawiania, walidacji i przesyłania wniosków. Na prośbę Centrum²⁵ MFiPR zaakceptowało²⁶ propozycję zmiany godziny zamknięcia naboru w ramach Konkursu z 16.00 na 23.59 4 listopada 2022 r. Uzasadnieniem przedłużenia naboru było potencjalne, wysokie ryzyko awarii generatora ze względu na bardzo duże zainteresowanie Konkursem. Komunikat o wydłużeniu naboru wniosków w Konkursie opublikowano na stronie internetowej NCBR 4 listopada 2022 r. o godz. 15.38.

²⁰ <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/dokumenty/wytyczne-w-zakresie-trybow-wyboru-projektow-na-lata-2014-2020/>. Wersja z 13 lutego 2018 r. obowiązująca od 7 marca 2018 r. Dalej: wytyczne w zakresie trybów wyboru projektów.

²¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 1758.

²² Pismo NCBR nr BDP.40.34.2022 z 29 września 2022 r.

²³ Nabór wniosków rozpoczął się 19 października 2022 r., zakończył się 4 listopada 2022 r.

²⁴ Generator Wniosków dostępny na stronie <https://lsi.ncbr.gov.pl/login.php>.

²⁵ Pismo nr DPWP-SPE.4200.2.2022.KL z 4 listopada 2022 r. podpisane podpisem elektronicznym o godz. 15.01 przez Dyrektora Biura Dyrektora Centrum i Obsługi Prawnej.

²⁶ Pismo nr DIR-III.6610.62.2022.ŁM z 4 listopada 2022 r. podpisane podpisem elektronicznym o godz. 15.28 przez Zastępcę Dyrektora Departamentu Programów Wsparcia Innowacji i Rozwoju.

Pomiędzy godziną 16.01 a 23.59 4 listopada 2022 r. (w okresie wydłużenia czasu składania wniosków) w odpowiedzi na ogłoszenie o naborze złożono 47 wniosków o dofinansowanie projektu.

W drugim przypadku zmiana regulaminu Konkursu, obowiązująca od 22 grudnia 2022 r., obejmowała zwiększenie alokacji z 645.000 tys. zł do 811.301,84 tys. zł oraz dostosowania kwot poszczególnych alokacji przeznaczonych dla małych i średnich przedsiębiorstw²⁷ oraz dużych przedsiębiorstw do rzeczywistego zapotrzebowania na środki w Konkursie.

O powyższych zmianach regulaminu Konkursu nie powiadomiono indywidualnie każdego wnioskodawcy, co szerzej opisano w dalszej treści wystąpienia w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Stosownie do art. 41 ust. 5 ustawy wdrożeniowej oraz Podrozdziału 6.3 pkt 4 i 6 wytycznych w zakresie trybów wyboru projektów, NCBR podało do publicznej wiadomości, na swojej stronie internetowej oraz portalu, regulamin Konkursu, jego zmiany, aktualną treść i terminy, od których zmiany obowiązywały, przy czym w przypadku portalu powyższe informacje udostępniono poprzez link do strony www.Centrum. Do publicznej wiadomości nie podano uzasadnienia zmiany regulaminu Konkursu dokonanej 4 listopada 2022 r., co szerzej opisano w dalszej treści wystąpienia w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W regulaminie Konkursu określono następujące limity:

- minimalna wartość kosztów kwalifikowalnych projektu mogła wynieść 5 mln zł,
- całkowita wartość kosztów kwalifikowalnych projektu nie mogła przekroczyć 50 mln euro,
- maksymalna wartość dofinansowania²⁸ dla przedsiębiorstwa na jeden projekt nie mogła przekroczyć:
 - 20 mln euro – jeżeli projekt obejmuje głównie badania przemysłowe, czyli gdy przedsiębiorstwo więcej niż połowę kosztów kwalifikowalnych projektu ponosi na badania przemysłowe,
 - 15 mln euro – jeżeli projekt obejmuje głównie eksperymentalne prace rozwojowe, czyli gdy przedsiębiorstwo więcej niż połowę kosztów kwalifikowalnych projektu ponosi na eksperymentalne prace rozwojowe,
 - 200 tys. euro (a dla przedsiębiorstwa, które prowadzi działalność zarobkową w zakresie transportu drogowego towarów – 100 tys. euro) – na prace przedwdrożeńowe w zakresie pomocy *de minimis* (wartość brutto pomocy łącznie z wartością innej pomocy *de minimis* przyznanej w okresie trzech lat podatkowych),
 - 2 mln euro – na prace przedwdrożeńowe w zakresie usług doradczych dla MŚP.

Alokacja (środki na dofinansowanie wyłonionych projektów) ogłoszonego Konkursu wyniosła 645.000 tys. zł, z czego:

- 430.000 tys. zł na projekty realizowane przez MŚP samodzielnie lub w konsorcjach z innymi MŚP lub z jednostkami naukowymi; w tym:
 - 77.000 tys. zł – z alokacji dla województwa mazowieckiego (region lepiej rozwinięty),
 - 353.000 tys. zł – z alokacji dla pozostałych województw (regiony słabiej rozwinięte),
- 215.000 tys. zł na projekty realizowane przez duże przedsiębiorstwa samodzielnie lub w konsorcjach z innymi dużymi przedsiębiorstwami, lub w konsorcjach z udziałem MŚP lub jednostek naukowych, w tym:
 - 38.000 tys. zł – z alokacji dla województwa mazowieckiego,
 - 177.000 tys. zł – z alokacji dla pozostałych województw.

Aby zapewnić finansowanie wszystkich projektów rekomendowanych do dofinansowania, na wniosek NCBR²⁹ Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej zaakceptowało³⁰ propozycję

²⁷ Dalej: „MŚP”.

²⁸ Maksymalna kwota dofinansowania dla przedsiębiorstwa na jeden projekt jest obliczona według kursu średniego walut obcych ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski obowiązującego w dniu udzielenia pomocy, zgodnie z art. 11 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 702).

²⁹ Pismo nr DPWP-SPE.4200.2.2022.MP2 z 21 grudnia 2022 r.

³⁰ Pismo nr DIR-III.6610.71.2022.ŁM z 22 grudnia 2022 r.

zwiększenia alokacji na Konkurs o kwotę 166.301,84 tys. zł oraz wyraziło zgodę na przesunięcie środków w ramach kategorii regionów lepiej rozwiniętych z alokacji dla dużych przedsiębiorców do alokacji dla MŚP w kwocie 22.394,89 tys. zł i przesunięcie środków w ramach kategorii regionów słabiej rozwiniętych z alokacji dla dużych przedsiębiorców do alokacji dla MŚP w kwocie 96.133,34 tys. zł. Po zmianach alokacja na Konkurs wyniosła 811.301,83 tys. zł, z czego:

- 714.830,07 tys. zł na projekty realizowane przez MŚP samodzielnie lub w konsorcjach z innymi MŚP lub z jednostkami naukowymi, w tym:
 - 99.394,89 tys. zł – z alokacji dla województwa mazowieckiego,
 - 615.435,18 tys. zł – z alokacji dla pozostałych województw³¹,
- 96.471,77 tys. zł na projekty realizowane przez duże przedsiębiorstwa samodzielnie lub w konsorcjach z innymi dużymi przedsiębiorstwami, lub w konsorcjach z udziałem MŚP lub jednostek naukowych, w tym:
 - 15.605,11 tys. zł – z alokacji dla województwa mazowieckiego,
 - 80.866,66 tys. zł – z alokacji dla pozostałych województw.

(akta kontroli str. 140 plk 17-27, str. 142 plk 51-79, str. 143 plk 84-88)

1.4 W celu dokonania oceny projektów złożonych w Konkursie oraz rozpatrywania protestów od jej wyników, na podstawie art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju³² oraz art. 44 ust. 2 ustawy wdrożeniowej, zarządzeniem Dyrektora Centrum³³ powołano Komisję Oceny Projektów³⁴. W skład KOP wchodził pracownicy NCBR oraz eksperci³⁵. Zasady funkcjonowania Komisji określał Regulamin prac KOP³⁶, stanowiący załącznik do ww. zarządzenia. Regulamin uwzględniał elementy wskazane w Podrozdziale 6.4 pkt 6 wytycznych w zakresie trybów wyboru projektów.

Członkowie Komisji zobowiązani byli do przestrzegania bezstronności, a także do zachowania poufności prac, w tym danych i informacji zawartych we wnioskach / protestach, pozyskanych podczas procesu oceny. W tym celu byli zobligowani do złożenia oświadczeń dotyczących bezstronności i poufności odpowiednich dla pełnionej przez siebie funkcji³⁷.

Wybór ekspertów do oceny wniosków o dofinansowanie był realizowany na podstawie przepisów art. 68a ustawy wdrożeniowej oraz Wytycznych w zakresie korzystania z usług ekspertów w ramach programów operacyjnych na lata 2014-2020³⁸. Szczegółowy proces doboru ekspertów regulowała też wewnętrzna instrukcja NCBR³⁹, która obejmowała w szczególności:

[1] Tworzenie wykazu kandydatów na ekspertów w PO IR – dane osób, które uzyskały status kandydata na eksperta, były umieszczane w Wykazie kandydatów na ekspertów w PO IR⁴⁰.

³¹ Gdyby nie zwiększono alokacji dla pozostałych województw na projekty realizowane przez MŚP samodzielnie lub w konsorcjach z innymi MŚP lub z jednostkami naukowymi, projekty nr: nr POIR.01.01.01-00-0233/22233 i nr POIR.01.01.01-00-0423/22 nie otrzymałyby dofinansowania. Przy pierwotnej alokacji 353 mln zł środków starczyłoby do 61 miejsca na liście rankingowej.

³² Dz. U. z 2022 r. poz. 2279. Dalej: „ustawa o NCBR”.

³³ Zarządzenie Nr 69/2022 Dyrektora Narodowego Centrum Badań i Rozwoju z dnia 25 października 2022 r. w sprawie powołania komisji oceny projektów w konkursie nr 1/1.1.1/2022 w ramach Działania 1.1 Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój 2014-2020.

³⁴ Dalej: KOP lub Komisja.

³⁵ Niezależni eksperci zewnętrzni, w rozumieniu art. 68a ustawy wdrożeniowej, wybrani spośród ekspertów z Wykazu kandydatów na ekspertów prowadzonego w NCBR, odpowiedzialni za ocenę projektów przeprowadzoną podczas panelu.

³⁶ Dalej: „RKOP”.

³⁷ Załącznik nr 1 lub 2 do Regulaminu prac KOP.

³⁸ <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/dokumenty/wytyczne-w-zakresie-korzystania-z-uslug-ekspertow-w-ramach-programow-operacyjnych-na-lata-2014-2020/>. Wytyczne obowiązywały od 12 kwietnia 2018 r.

³⁹ Instrukcja nr PR-WWP-04/11 Pozyskanie i dobór eksperta na potrzeby wyboru projektów do dofinansowania (w tym procedury odwoławczej) oraz realizacji zadań wynikających z umów o dofinansowanie projektów w ramach POIR stanowiąca załącznik do Procedury Nr PR-WWP-04 Wybór projektów do dofinansowania I, IV oś PO IR (konkursy ogłaszane po 01.01.2019 r.).

⁴⁰ Wykaz na stronie internetowej: <https://www.gov.pl/web/ncbr/eksperci-poir>, zawiera 3.855 kandydatów na ekspertów (stan na 5 kwietnia 2023 r.).

[2] Wstępny dobór ekspertów do oceny wniosków – dokonywany przez pracownika Centrum na podstawie informacji zawartych we wnioskach o dofinansowanie złożonych w konkursie, po wcześniejszym podziale wniosków na grupy tematyczne w oparciu o tematykę, specjalność wg OECD, tytuł projektu, streszczenie projektu, słowa kluczowe.

Kryteria, które powinny być brane pod uwagę przy wyborze ekspertów:

- stopień zgodności tematyki wniosków z kompetencjami i doświadczeniem eksperta,
- aktywność naukowa i/bądź wdrożeniowa eksperta (publikacje, patenty, realizacja i wdrożenia projektów B+R, itp.),
- doświadczenie zawodowe eksperta,
- historia współpracy i ocena jakości współpracy z ekspertem,
- stopień i tytuł naukowy eksperta (w przypadku ekspertów naukowo-technologicznych),
- brak potencjalnych konfliktów interesów,
- dyspozycyjność eksperta.

W ramach Konkursu do oceny wniosków wybrano 862 ekspertów.

[3] Badanie możliwości podjęcia się oceny poprzez wstępne zaproszenia do współpracy, w których zawierane są takie informacje jak przewidywane terminy wykonania pracy, zasady współpracy z ekspertem w procesie oceny wniosków, wykaz wniosków, które będą przedmiotem oceny w celu sprawdzenia zainteresowania oceną i określenia kompetencji w obszarach wniosków podlegających ocenie.

Badanie możliwości zostało wysłane do 862 ekspertów wytypowanych do oceny we wstępnym doborze. Ze względu na małą liczbę osób, które odpowiedziały na badanie możliwości oraz niski poziom przypisania się do wniosków przez ekspertów, badanie możliwości wysłano do dodatkowej liczby 351 ekspertów. W wyniku przeprowadzonego badania możliwości oceny w Konkursie powstała macierz zawierająca zestawienie ekspertów mogących zostać potencjalnie dobranych do oceny wniosków o dofinansowanie.

[4] Tworzenie składów paneli – na podstawie przeprowadzonego badania możliwości podjęcia się oceny.

W dokumentacji konkursowej nie uregulowano procesu i warunków przydzielenia konkretnych ekspertów do oceny poszczególnych projektów w ramach paneli, a sam dobór ekspertów do paneli nie był dokumentowany, co szerzej opisano w dalszej treści wystąpienia w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

[5] Rozpoczęcie współpracy z ekspertami poprzez zawarcie umowy ramowej na czas nieokreślony o współpracy (o ile wcześniej taka umowa nie została zawarta).

[6] Weryfikacja oświadczeń ekspertów przeprowadzana na próbie⁴¹ w odniesieniu do wnioskodawcy, którego wniosek objęła próba (weryfikacja w odniesieniu do danego, ocenianego wniosku).

Przed rozpoczęciem oceny wniosków o dofinansowanie projektu w Konkursie NCBR nie organizowało dla ekspertów szkoleń/warsztatów o tematyce dotyczącej oceny poszczególnych kryteriów. P.o. Dyrektora Biura Dyrektora Centrum oświadczyła, że: (...) *większość ekspertów w ciągu ostatnich lat uczestniczyła w ocenie wniosków składanych w konkursach organizowanych w ramach Szybkiej Ścieżki – zaś kryteria oceny nie uległy zmianie w tym zakresie. Ponadto eksperci uczestniczyli w szkoleniach organizowanych w latach 2017/2018 w ramach programu PO IR, które dotyczyły m.in oceny kryteriów oceny, jak również niektórzy eksperci uczestniczyli w szkoleniach dla ekspertów na etapie oceny protestów w ramach konkursów PO IR.*

(akta kontroli str. 141 plk 46-50)

1.5 Stosownie do zapisów Regulaminu pracy KOP, po ostatecznym uzgodnieniu oceny projektów sporządzano protokoły z prac poszczególnych paneli oceniających projekty złożone

⁴¹ Do weryfikacji wybierane są co najmniej trzy konkursy PO IR na każde 15 konkursów spośród ogłoszonych w danym roku kalendarzowym przez NCBR.

w ramach Konkursu. Analiza 14 (z 390) protokołów wykazała, że odzwierciedlały one m.in. sposób uzgodnienia oceny w ramach kryteriów punktowanych oraz kryteriów TAK/NIE.

Zgodnie z art. 45 ust. 7 ustawy wdrożeniowej oraz Podrozdziałem 6.4 pkt 16 wytycznych w zakresie trybów wyboru projektów, po zakończeniu oceny wszystkich projektów sekretarz KOP sporządziła *Protokół z prac Komisji*⁴² zawierający informacje o przebiegu i wynikach oceny, w szczególności: 1/ informacje o regulaminie Konkursu i jego zmianie z 14 listopada 2022 r.; 2/ skrótowy opis działań przeprowadzonych przez KOP z wyszczególnieniem terminów i formy podejmowanych działań, podjętych decyzji oraz ewentualnych zdarzeń niestandardowych, w tym w szczególności nieprawidłowości przebiegu prac KOP lub ujawnienia wątpliwości co do bezstronności ekspertów; 3/ listę ocenionych projektów zawierającą przyznane oceny opracowaną przez sekretarza KOP; 4/ wskazanie miejsca przechowywania dokumentacji związanej z oceną projektów.

W protokole z prac Komisji nie zawarto Regulaminu pracy KOP, co szerzej opisano w dalszej treści wystąpienia w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 143 plk 80-83)

1.6 Zgodnie z art. 46 ust. 3 ustawy wdrożeniowej oraz Podrozdziałem 6.6 pkt 3 i 5 wytycznych w zakresie trybów wyboru projektów, po rozstrzygnięciu Konkursu NCBR zamieściło na swojej stronie internetowej⁴³ listę projektów wybranych do dofinansowania, zawierającą w szczególności: 1/ tytuł projektu; 2/ nazwę wnioskodawcy; 3/ wynik oceny; 4/ koszt całkowity projektu; 5/ ostateczną kwotę wnioskowanego dofinansowania. Lista została opublikowana w terminie wynikającym z Podrozdziału 6.6 pkt 4 wytycznych w zakresie trybów wyboru projektów (nie później niż 7 dni od dnia rozstrzygnięcia konkursu), tj. 23 grudnia 2022 r.⁴⁴

NCBR dokonało trzech aktualizacji listy. Pierwsze dwie wynikały z przeprowadzonej od 1 marca do 28 kwietnia 2023 r. kontroli doraźnej MFIPR w zakresie prawidłowości przeprowadzenia konkursu. Pierwsza aktualizacja z 9 maja 2023 r. objęła następujące zmiany:

- cztery projekty⁴⁵ wykreślono, ponieważ zostały nieprawidłowo przywrócone do oceny po pozostawieniu bez rozpatrzenia i nie powinny znaleźć się na liście projektów rekomendowanych do dofinansowania,
- jeden projekt⁴⁶ usunięto z listy, gdyż kryterium Budżet projektu powinno zostać ocenione negatywnie z uwagi na przekroczenie maksymalnej wartości dofinansowania na jeden projekt, tym samym projekt nie spełnił wszystkich kryteriów oceny TAK/NIE i nie powinien zostać rekomendowany do dofinansowania,
- w dwóch przypadkach⁴⁷ projekty wykreślono z powodu rezygnacji przez wnioskodawców z podpisania umowy o dofinansowanie.

W wyniku drugiej aktualizacji z 16 maja 2023 r. 12 projektów⁴⁸ usunięto z listy, ponieważ nie spełniły wszystkich kryteriów oceny i nie powinny zostać wybrane do dofinansowania.

Trzeciej aktualizacji listy dokonano 4 sierpnia 2023 r. po zakończeniu procesu rozpatrywania trzech protestów⁴⁹ od wyników oceny merytorycznej oraz oceny jednego wniosku⁵⁰ skierowanego do ponownej oceny w wyniku procedury odwoławczej.

Centrum nie zamieściło listy projektów wybranych do dofinansowania na portalu, co szerzej opisano w dalszej treści wystąpienia w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

⁴² Protokół zatwierdzony 20 grudnia 2022 r. przez p.o. Dyrektora Działu Programowania i Wyboru Projektów NCBR pełniącego rolę Przewodniczącego KOP.

⁴³ <https://www.gov.pl/web/ncbr/zakonczenie-oceny-wnioskow-zlozonych-w-konkursie-11112022--szybka-sciezka-innowacje-cyfrowe>.

⁴⁴ Rozstrzygnięcie Konkursu nastąpiło tego samego dnia, tj. 23 grudnia 2022 r.

⁴⁵ Wnioski o dofinansowanie projektu nr: POIR.01.01.01-00-0226/22, POIR.01.01.01-00-0249/22, POIR.01.01.01-00-0287/22, POIR.01.01.01-00-0361/22.

⁴⁶ Wniosek o dofinansowanie projektu nr POIR.01.01.01-00-0233/22.

⁴⁷ Wnioski o dofinansowanie projektu nr: POIR.01.01.01-00-0019/22, POIR.01.01.01-00-0129/22.

⁴⁸ Wnioski o dofinansowanie projektu nr: POIR.01.01.01-00-0075/22, POIR.01.01.01-00-0078/22, POIR.01.01.01-00-0168/22, POIR.01.01.01-00-0129/22, POIR.01.01.01-00-0174/22, POIR.01.01.01-00-0188/22, POIR.01.01.01-00-0285/22, POIR.01.01.01-00-0328/22, POIR.01.01.01-00-0342/22, POIR.01.01.01-00-0348/22, POIR.01.01.01-00-0360/22, POIR.01.01.01-00-0423/22, POIR.01.01.01-00-0425/22.

⁴⁹ Wnioski o dofinansowanie projektu nr: POIR.01.01.01-00-217/22, POIR.01.01.01-00-286/22, POIR.01.01.01-00-397/22.

⁵⁰ Wniosek o dofinansowanie projektu nr POIR.01.01.01-00-161/22.

Analiza 15 (z 274) projektów poddanych ocenie merytorycznej wykazała, że stosownie do art. 45 ust. 4 ustawy wdrożeniowej oraz Podrozdziału 6.4 pkt 13 wytycznych w zakresie trybów wyboru projektów NCBR informowało pisemnie wnioskodawców o zakończeniu oceny ich projektów i jej wyniku wraz z uzasadnieniem tej oceny. Zgodnie z art. 45 ust. 5 ustawy wdrożeniowej oraz Podrozdziału 6.4 pkt 15 wytycznych w zakresie trybów wyboru projektów, w przydadku ośmiu (z 15 analizowanych) projektów, które otrzymały negatywną ocenę informacja zawierała pouczenie o możliwości wniesienia protestu z określeniem: 1/ terminu do jego wniesienia; 2/ instytucji, do której należy wnieść protest; 3/ wymogów formalnych protestu.

(akta kontroli str. 140 plk 24, str. 142 plk 65, 89-95, str. 160-161 plk 538-541, 562-567)

1.7 Dokumentacja konkursowa, zawierająca w szczególności: regulamin Konkursu, zakres tematyczny konkursu, wzór wniosku o dofinansowanie, instrukcję wypełniania wniosku o dofinansowanie, wzory umów o dofinansowanie, przewodnik kwalifikowalności kosztów, ogłoszenia o konkursie (do prasy, na stronę NCBR oraz portal), została, zgodnie z art. 3 ust. 2 Porozumienia, zaakceptowana przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej⁵¹.

Zasady wyboru projektów do dofinansowania zostały uregulowane w regulaminie Konkursu, Regulaminie prac KOP oraz wewnętrznej procedurze NCBR⁵². Procedura obowiązywała we wszystkich komórkach merytorycznych Centrum prowadzących Konkurs dla:

- przygotowania dokumentacji konkursowej oraz narzędzi niezbędnych do przeprowadzenia Konkursu,
- naboru wniosków o dofinansowanie,
- weryfikacji spełnienia warunków formalnych,
- oceny projektów według kryteriów,
- wycofania wniosku z Konkursu,
- opracowania i publikacji list rankingowych,
- udzielania informacji o przyznaniu dofinansowania,
- zawierania z wnioskodawcami umów o dofinansowanie.

Weryfikacja warunków formalnych obejmowała:

- złożenie wniosku we właściwym terminie i konkursie,
- kompletność i formę wniosku, przygotowanego zgodnie z Instrukcją wypełniania wniosku o dofinansowanie oraz regulaminem Konkursu.

W *Karcie weryfikacji warunków formalnych* jako warunki formalne wskazano:

- złożenie wniosku w ramach właściwego konkursu,
- kompletność wniosku o dofinansowanie.

P.o. Dyrektora Biura Dyrektora Centrum oświadczyła: *Regulamin Konkursu uwzględnia wytyczne art. 2 pkt 27a) „warunki formalne – warunki odnoszące się do kompletności, formy oraz terminu złożenia wniosku o dofinansowanie projektu, których weryfikacja odbywa się przez stwierdzenie spełniania albo niespełniania danego warunku” ustawy wdrożeniowej.*

Weryfikację przeprowadzało dwóch pracowników NCBR. W procesie weryfikacji warunków formalnych brały udział osoby spoza Działu Programowania i Wyboru Projektów NCBR, co szerzej opisano w dalszej treści wystąpienia w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Dyrektor Centrum podjął decyzję o weryfikacji formalnej wniosków pozostawionych bez rozpatrzenia przez „trzecią parę oczu”. Jak oświadczyła p.o. Dyrektora Biura Dyrektora Centrum: *brak jest wiedzy na temat intencji podjęcia takiej decyzji*. Analiza przeprowadzona przez „trzecią parę oczu” potwierdziła zasadność uwag zgłoszonych na etapie weryfikacji warunków formalnych, skutkujących pozostawieniem 42 wniosków bez rozpatrzenia.

⁵¹ Pismem nr DIR-III.6610.58.2022.ŁM z 12 października 2022 r.

⁵² Procedura Nr PR-WWP-04 *Wybór projektów do dofinansowania I, IV oś PO IR (konkursy ogłaszane po 01.01.2019 r.)* zatwierdzona przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej pismem nr DIR-Va.6610.8.2021.EK z 9 kwietnia 2021 r.

Weryfikacja spełnienia warunków formalnych następowała w systemie zerojedynkowym, czyli stwierdzeniu, że wniosek spełnia dany warunek albo go nie spełnia. Po sprawdzeniu, czy wniosek spełnia warunki formalne, NCBR mogło wniosek:

1. skierować do oceny – gdy spełnia on wszystkie warunki formalne albo
2. skierować do uzupełnienia lub poprawy – gdy stwierdzi w nim braki w zakresie warunków formalnych lub oczywistą omyłkę, albo
3. poprawić – gdy stwierdzi w nim oczywistą omyłkę, albo
4. pozostawić bez rozpatrzenia (bez możliwości wniesienia protestu) – gdy są w nim błędy dotyczące spełnienia warunków formalnych, niekwalifikujące się do poprawy.

Na proces oceny projektów składało się:

1. spotkanie panelu⁵³ z wnioskodawcą, podczas którego wnioskodawca mógł odnieść się do pytań i ewentualnych wątpliwości członków panelu dotyczących projektu, przebieg spotkania był rejestrowany dźwiękowo przez NCBR,
2. sporządzenie, po spotkaniu z wnioskodawcą, uwag panelu w zakresie kryteriów podlegających możliwości uzupełnienia lub poprawy oraz opinii na temat wniosku,
3. ewentualną poprawę wniosku przez wnioskodawcę, zgodnie z uwagami panelu,
4. ocenę projektu przez panel, według kryteriów oceny projektu, na podstawie informacji uzyskanych podczas spotkania z wnioskodawcą oraz wniosku (poprawionego zgodnie z uwagami panelu lub jego pierwszej wersji),
5. ewentualną poprawę wniosku przez wnioskodawcę oraz ocenę projektu przez panel w zakresie kosztów projektu (na podstawie wniosku poprawionego przez wnioskodawcę zgodnie z uwagami panelu lub wersji wniosku wybranej do oceny podczas panelu obiegowego – ocena w tym zakresie dokonywana jest w trybie obiegowym),
6. sporządzenie uzasadnienia oceny.

Co do zasady ocena projektu (ocena TAK/NIE oraz punktacja) ustalana była na zasadzie konsensusu. W przypadku rozbieżności pomiędzy członkami panelu, przewodniczący panelu zarządzał głosowanie. W razie równej liczby głosów rozstrzygający głos miał przewodniczący panelu.

Kryteria wyboru projektów, zatwierdzone przez Komitet Monitorujący⁵⁴, obejmowały:

- kryteria punktowane (0-5 pkt⁵⁵): 1/ istota projektu (cel projektu, metodologia badawcza, nowość rezultatów); 2/ realizacja projektu (plan prac, zespół projektowy, zasoby techniczne oraz wartości niematerialne i prawne); 3/ wdrożenie wyników projektu (prawa własności intelektualnej, zapotrzebowanie rynkowe i opłacalność wdrożenia),
- kryterium punktowane (0/1 pkt): wdrożenie na terenie RP – spełnienie kryterium było nieobowiązkowe,
- kryteria TAK/NIE: 1/ kwalifikowalność wnioskodawcy; 2/ budżet projektu; 3/ zgodność z krajową inteligentną specjalizacją; 4/ zgodność z zasadą równości szans; 5/ zgodność z zasadą zrównoważonego rozwoju; 6/ spełnienie efektu zachęty; 7/ prace przedwdrożeniowe nie dotyczą działalności wykluczonych; 8/ wystąpienie efektu dyfuzji (tylko dla dużych przedsiębiorstw); 9/ zgodność z zakresem tematycznym konkursu (jeśli dotyczy).

Zgodnie z pkt 87.1 regulaminu Konkursu, panel w wyniku oceny mógł rekomendować projekt do dofinansowania, gdy:

- spełnił on wszystkie kryteria TAK/NIE oraz
- uzyskał minimalną liczbę punktów w każdym kryterium punktowanym.

⁵³ W skład panelów oceniających projekty wchodziło co najmniej trzech członków, w tym przewodniczący. Dla ważności oceny projektu w ramach panelu wymagana była obecność co najmniej 2 członków panelu i przewodniczącego panelu. Panel obradował na posiedzeniu albo w trybie obiegowym, z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej.

⁵⁴ Uchwałą nr 186 Komitetu Monitorującego Program Operacyjny Inteligentny Rozwój z 2 lutego 2021 r.

⁵⁵ Liczba zdobytych punktów oznaczała, że projekt spełnia wymagania w stopniu: 5 – doskonałym; 4 – bardzo dobrym; 3 – dobrym; 2 – przeciętnym; 1 – słabym; 0 – niedostatecznym.

W regulaminie Konkursu nie wskazano minimalnej wymaganej liczby punktów ogółem dla projektów rekomendowanych, pomimo, że taki warunek wskazano w kryteriach wyboru projektów. P.o. Dyrektora Biura Dyrektora Centrum oświadczyła, że: *W opinii NCBR ww. zasady [określone w regulaminie Konkursu] zostały sformułowane w sposób jednoznaczny i przejrzysty. Wskazanie minimalnej liczby punktów dla projektów rekomendowanych w takim systemie oceny nie jest możliwe. Należy zauważyć, iż część kryteriów może być punktowana w skali od 0 do 5. W przypadku gdy w jednym kryterium projekt otrzymałby 5, a w drugim 2 (co oznacza, że nie jest spełnione), minimalna liczba punktów byłaby osiągnięta, ale nie wszystkie kryteria są spełnione, a zatem projekt i tak nie mógłby być rekomendowany. Każdorazowo Instytucja Zarządzająca akceptuje dokumentację konkursową.*

Zgodnie z regulaminem Konkursu wnioskowana kwota dofinansowania była wyrażona w polskiej walucie (PLN), podczas gdy limity dofinansowania określono w EURO. Dyrektor Centrum wyjaśnił, że: W regulaminie wskazano, że maksymalna kwota dofinansowania dla przedsiębiorstwa na jeden projekt jest obliczona według kursu średniego walut obcych – ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski – obowiązującego w dniu udzielenia pomocy, zgodnie z art. 11 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu ws. dotyczących pomocy publicznej – co za tym idzie, nie oczekiwano od wnioskodawców przeliczania kursu EURO na dzień składania wniosku. Jak wynika z art. 2 pkt 11) ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 702) przez dzień udzielenia pomocy należy rozumieć dzień, w którym podmiot ubiegający się o pomoc publiczną nabył prawo do otrzymania tej pomocy. Z kolei z art. 11 ust. 3 w/w ustawy wynika, że równowartość pomocy w euro ustala się według kursu średniego walut obcych, ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski, obowiązującego w dniu udzielenia pomocy. Reasumując, to nie dzień złożenia wniosku, a moment udzielenia pomocy determinuje wysokość przyznanej pomocy publicznej/dofinansowania, dlatego wobec wahań kursu walut, wysokość dofinansowania może ulec nieznacznej zmianie, co wynika z natury tak ukształtowanych regulacji konkursowych i prawnych.

NIK zauważa, że pomimo, iż równowartość pomocy w euro ustala się według kursu średniego walut obcych obowiązującego w dniu udzielenia pomocy, to zgodnie z Kryteriami Wyboru Projektów w Konkursie (Kryteriach TAK/NIE, pkt 2 Budżet projektu) warunkiem do otrzymania oceny TAK była ocena zgodności wnioskowanej kwoty dofinansowania z np. limitem na prace przedwdrożeniowe określonym w regulaminie Konkursu (2 mln euro). Oznacza to, że eksperci musieli dokonać ww. oceny, nie znając jednocześnie kursu EURO/PLN obowiązującego na dzień udzielania pomocy. Powyższe mogło prowadzić do różnych interpretacji i niejednakowego oceniania poszczególnych wniosków o dofinansowanie.

(akta kontroli str. 152 plk 319, str. 319-323)

Dyrektor Centrum wyznaczył koordynatora Konkursu⁵⁶, pomimo, że Regulamin prac KOP nie przewidywał takiego stanowiska. Osoba ta nie była wskazana Liście członków KOP. Jak oświadczyła p.o. Dyrektora Biura Dyrektora Centrum: *W innych konkursach realizowanych w ramach PO IR nie wydawano podobnych pełnomocnictw.*

Zadania Koordynatora obejmowały w szczególności:

- koordynację działań poszczególnych komórek organizacyjnych i pracowników zaangażowanych w realizację zadań w zakresie naboru, oceny wniosków, w tym procedury odwoławczej i zawierania umów o dofinansowanie projektu,
- pozyskiwanie wszelkich informacji w zakresie ww. działań, w tym informacji o harmonogramie prac w toku oceny i zawierania umów o dofinansowanie projektów, procedury odwoławczej, wyników prac paneli,
- współpracę z pracownikami komórek organizacyjnych (wydawania poleceń pracownikom komórek organizacyjnych), zaangażowanymi w proces naboru, oceny w tym procedury odwoławczej i zawierania umów o dofinansowanie projektu, w celu optymalizacji procesu poprzedzającego wyłonienie do dofinansowania projektów,

⁵⁶ W oparciu o pełnomocnictwo nr 179/2022 z 3 listopada 2022 r. udzielone na podstawie art. 10 ust. 2 ustawy o NCBR oraz w związku z § 3 ust. 5 Statutu Narodowego Centrum Badań i Rozwoju. Był to pracownik Działu Współpracy z Beneficjentem Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w Biurze Zarządzania Obsługą Beneficjenta NCBR. Pełnomocnictwo wygasło 19 stycznia 2023 r.

- prowadzenie bieżącej korespondencji, w tym podpisywania w imieniu NCBR dokumentacji kierowanej do organów administracji publicznej, osób fizycznych lub prawnych, w zakresie koordynacji przez Centrum Konkursu, szczeblu poniżej kierownika lub zastępcy kierownika instytucji, nie zastrzeżonych dla Dyrektora NCBR oraz nie wymagających uprawnień szczególnych, wynikających z odrębnych przepisów.

Zastępca Dyrektora Działu Programowania i Wyboru Projektów NCBR wyjaśniła, że koordynator Konkursu odpowiadał przede wszystkim za dotrzymanie terminów przez poszczególne komórki odpowiedzialne za proces realizacji konkursu. Wymagał, aby codziennie przekazywać raporty w zakresie każdego etapu realizacji konkursu w tym m.in. oceny wniosków, wysłania do wnioskodawcy kart poprawy wniosku.

Koordinatorowi przekazywano raporty dotyczące realizacji Konkursu. Zgodnie z oświadczeniem p.o. Dyrektora Biura Dyrektora Centrum raporty służyły do analiz, statystyk, formułowania wniosków, propozycji, analizy ryzyk, były to: codzienny raport automatyczny „szybka ścieżka cyfrowa”; cyklicznie informacje i raport do doboru ekspertów; informacje o liczbie podpisanych umów i postępach w podpisywaniu umów; informacje na temat liczby złożonych protestów i terminowości ich rozpatrywania; informacje na temat problemów, które pojawiły się podczas Konkursu.

Odnośnie przechowywania i zabezpieczenia dokumentacji konkursowej (w tym nagrań z paneli), z oświadczenia p.o. Dyrektora Biura Dyrektora Centrum wynika, że:

- dokumentacja jest przechowywana w Lokalnym Systemie Informatycznym NCBR oraz na dysku Działu Programowania i Wyboru Projektów Centrum, odpowiedzialnego za proces organizacji i przeprowadzenia Konkursu, z dostępem tylko dla pracowników Działu; do systemu mają dostęp również określone pracownicy zgodnie z przypisanym zakresem zadań wykonywanych w ramach KOP,
- wszyscy członkowie KOP przed przystąpieniem do prac związanych z oceną projektów składają oświadczenie o bezstronności i poufności odpowiednie dla pełnionej przez siebie funkcji; obowiązek złożenia takiego oświadczenia dotyczy również osób zapewniających wsparcie administracyjne oraz obserwatorów⁵⁷ uczestniczących w pracach KOP,
- każdy pracownik Centrum zgodnie z Regulaminem pracy NCBR zobowiązany jest przestrzegać przepisów o ochronie danych osobowych, ochronie informacji niejawnych oraz wewnętrznych aktów normatywnych, w tym w szczególności postanowień Kodeksu Etycznego NCBR oraz przestrzegać tajemnicy określonej w odrębnych przepisach.

(akta kontroli str. 140-141 plk 15, 26-27, 35, 46-50)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W RK nie zamieszczono informacji o okolicznościach, które mogą spowodować skrócenie naboru wniosków o dofinansowanie lub informacji o braku takiej możliwości. Było to niezgodne z pkt 2 lit. q Podrozdziału 6.3 wytycznych w zakresie trybów wyboru projektów. Przepisy te zobowiązują instytucję organizującą konkurs do zamieszczenia w regulaminie konkursu informacji w zakresie możliwości skrócenia terminu składania wniosków o dofinansowanie projektu.

P.o. Dyrektora Biura Dyrektora Centrum oświadczyła, że: *Zgodnie z art. 42. ustawy wdrożeniowej „Termin składania wniosków o dofinansowanie projektu nie może być krótszy niż 7 dni, licząc od dnia rozpoczęcia naboru wniosków o dofinansowanie projektu.” Nabór wniosków w Konkursie trwał od 19 października 2022 r. do 4 listopada 2022r., czyli 17 dni. NCBR nie planował zakończenia konkursu wcześniej. (...) Regulamin jest zgodny z art. 41 ust. 2 pkt 13 ustawy wdrożeniowej. Przepis ten stanowi, że Regulamin konkursu określa „informację w zakresie możliwości skrócenia terminu składania wniosków o dofinansowanie projektu”. NCBR nie przewidywał możliwości skrócenia konkursu, dlatego w Regulaminie nie została zawarta informacja na ten temat.*

NIK zauważa, że pkt 2 lit. q Podrozdziału 6.3 wytycznych w zakresie trybów wyboru projektów doprecyzowuje przepisy art. 41 ust. 2 pkt 13 ustawy wdrożeniowej stanowiąc,

⁵⁷ W posiedzeniach KOP, w charakterze obserwatorów, mogą uczestniczyć przedstawiciele Instytucji Zarządzającej, pracownicy NCBR oraz inne osoby spoza KOP za zgodą jej Przewodniczącego.

że w regulaminie konkursu należy zawrzeć informację o okolicznościach, które mogą spowodować skrócenie naboru wniosków o dofinansowanie (z uwzględnieniem art. 42 ustawy wdrożeniowej) lub informację o braku możliwości skrócenia naboru wniosków o dofinansowanie.

(akta kontroli str. 140 plk 17-27)

2. O zmianach regulaminu Konkursu z 4 listopada 2022 r.⁵⁸ i 22 grudnia 2022 r.⁵⁹ nie powiadomiono niezwłocznie i indywidualnie każdego wnioskodawcy (podmiot, który w ramach konkursu złożył już wniosek o dofinansowanie), co było wymagane przepisami Podrozdziału 6.3 pkt 6 wytycznych w zakresie trybów wyboru projektów. Ponadto zgodnie z zapisami pkt 42 regulaminu Konkursu, komunikacja pomiędzy NCBR a wnioskodawcą odbywa się w formie elektronicznej za pośrednictwem wiadomości e-mail lub systemu informatycznego Centrum, a gdy z powodów technicznych komunikacja w formie elektronicznej nie jest możliwa, NCBR powinno wskazać w komunikacie na swojej stronie internetowej inny sposób komunikacji z wnioskodawcą.

P.o. Dyrektora Biura Dyrektora Centrum oświadczyła, że: *Ww. komunikaty zostały przekazane niezwłocznie za pośrednictwem komunikatów zamieszczonych na stronie IP zgodnie z Regulaminem Konkursu (...). Należy również zauważyć, iż zgoda na wydłużenie naboru wpłynęła do NCBR drogą mailową o godz. 15:33, natomiast o 16:00 planowane było zamknięcie naboru. Działając zgodnie z Regulaminem Konkursu i mając na uwadze dostępne rozwiązania NCBR opublikowało komunikat na stronie NCBR (...). Jednocześnie komunikat dotyczył podmiotów, które identyfikowały problemy ze złożeniem wniosku o dofinansowanie w regulaminowym terminie, nie zaś podmiotów które mogły walidować i złożyć wniosek bez przeszkód.*

NIK wskazuje, że z powodu problemów z prawidłowym działaniem systemów informatycznych w trakcie trwania naboru (co mogło wpłynąć na zapis informacji w przygotowywanym wniosku o dofinansowanie), NCBR pozytywnie rozpatrzyło wszystkie 15 odwołań o pozostawieniu wniosków o dofinansowanie projektu bez rozpatrzenia⁶⁰. Na etapie oceny merytorycznej cztery (z 15) przywrócone uprzednio projekty zostały wybrane do dofinansowania, jednak w wyniku przeprowadzonej od 1 marca do 28 kwietnia 2023 r. kontroli doraźnej MFIPR uznało, że projekty te zostały nieprawidłowo przywrócone do oceny po pozostawieniu bez rozpatrzenia i nie powinny znaleźć się na liście projektów rekomendowanych do dofinansowania, a dwie zawarte już umowy o dofinansowanie powinny zostać rozwiązane. Niepowiadomienie niezwłocznie i indywidualnie tych wnioskodawców o wydłużeniu naboru, pozbawiło ich możliwości wycofania wniosków i po korekcie – ponownego ich złożenia.

(akta kontroli str. 143-144 plk 51-79 plk 84-88)

3. Na stronie internetowej NCBR oraz na portalu nie podano do publicznej wiadomości uzasadnienia zmiany regulaminu Konkursu dokonanej 4 listopada 2022 r., pomimo, że taki wymóg wynikał z art. 41 ust. 5 ustawy wdrożeniowej oraz Podrozdziału 6.3 pkt 4 i 6 wytycznych w zakresie trybów wyboru projektów. Jak oświadczyła p.o. Dyrektora Biura Dyrektora Centrum, *w piśmie do Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej podany został powód wydłużenia naboru, czyli potencjalne wystąpienie ryzyka awarii Generators Wniosków (systemu LSI), biorąc pod uwagę bardzo duże zainteresowanie Konkursem. Zgoda na wydłużenie naboru wpłynęła do NCBR drogą mailową o godz. 15:33 (...). O godz. 16:00 planowane było zamknięcie naboru. Konieczne było jeszcze przygotowanie komunikatu na stronę, wprowadzenie zmian na stronie NCBR i portalu funduszeuropejskie.gov.pl oraz ich opublikowanie. Ww. czynności wymagają czasu. Biorąc pod uwagę krótki czas na podanie do publicznej wiadomości informacji o wydłużeniu naboru (wnioskodawcy już zaczęli składać wnioski) podano na stronie najważniejszą informację, czyli informację o wydłużeniu naboru do godz. 23:59.*

(akta kontroli str. akta kontroli str. 143-144 plk 51-79, 84-88)

⁵⁸ Wydłużenie naboru wniosków o dofinansowanie projektu z godz. 16.00 na godz. 23.59 4 listopada 2022 r.

⁵⁹ Zwiększenie alokacji z 645.000 tys. zł do 811.301,84 tys. zł oraz dostosowania kwot poszczególnych alokacji przeznaczonych dla MSP oraz dużych przedsiębiorstw do rzeczywistego zapotrzebowania na środki w Konkursie.

⁶⁰ Wnioski te zostały złożone pomiędzy godz. 14.08 a 15.55.

4. Dobór ekspertów do paneli nie był dokumentowany, co ograniczało transparentność i przejrzystość procedur Konkursu na etapie wyłaniania ekspertów i tworzenia składów paneli. P.o. Dyrektora Biura Dyrektora Centrum oświadczyła, że stosownie do jednego z zaleceń pokontrolnych przekazanych przez MFiPR po zakończonej 28 kwietnia 2023 r. kontroli doraźnej: „Zaleca się wprowadzenie obowiązku dokumentowania wyboru eksperta, a także stosowanie elementu losowego podczas przydzielania składu ekspertów do oceny poszczególnych wniosków”, procedury w ramach programu Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki zostaną uzupełnione o to zalecenie, a ponadto: *W połowie kwietnia 2023 roku powołana została Grupa ds. doskonalenia procesu oceny projektów oraz doboru ekspertów w NCBR, jednym z zadań grupy jest opracowanie standardu transparentnego i skutecznego doboru ekspertów. Dodatkowo również w ramach opracowywanego nowego systemu informatycznego dedykowanego m.in. do doboru ekspertów (...) proces doboru ekspertów będzie odbywał się w systemie z uwzględnieniem wypracowanych założeń w ramach ww. Grupy, zaleceniami IZ oraz obecnie stosowanymi dobrymi praktykami przy doborze.*

(akta kontroli str. 140-141 plk 17-27 plk 46-50)

5. W Protokole z prac Komisji oceny projektów złożonych w Konkursie, podpisanym 20 grudnia 2022 r., nie zawarto Regulaminu pracy KOP, czym naruszono postanowienia Podrozdziału 6.4 pkt 16 lit e) wytycznych w zakresie trybów wyboru projektów.

P.o. Dyrektora Biura Dyrektora Centrum oświadczyła, że brak odniesienia w ww. protokole do regulaminu prac KOP był przeoczeniem w trakcie przygotowania dokumentacji konkursowej, co mogło być spowodowane bardzo napiętym harmonogramem realizacji Konkursu.

(akta kontroli str. 140-142, plk 24, 65)

6. Wbrew wymogom określonym w art. 46 ust. 3 ustawy wdrożeniowej oraz w Podrozdziale 6.6 pkt 3 wytycznych w zakresie trybów wyboru projektów, na portalu nie zamieszczono listy projektów wybranych do dofinansowania w Konkursie.

P.o. Dyrektora Biura Dyrektora Centrum oświadczyła, że portal jest jedynie serwisem informacyjnym, w którym publikowane są podstawowe informacje o Konkursie i który zawiera przekierowania do właściwej strony internetowej NCBR zawierającej szczegółowe informacje dotyczące przebiegu Konkursu. Możliwość wprowadzenia określonych danych jest ograniczona przez administratora portalu, a Centrum korzysta jedynie z udostępnionych elementów tej strony. W związku z powyższym NCBR nie miało technicznej możliwości opublikowania na portalu listy projektów wybranych i niewybranych do dofinansowania.

NIK zauważa, że w przypadku innych naborów wniosków o dofinansowanie projektu w ramach Funduszy Europejskich, również tych realizowanych z PO IR, na portalu zamieszczane są listy projektów wybranych do dofinansowania w poszczególnych konkursach⁶¹, co przeczy argumentacji NCBR o braku technicznych możliwości publikowania list na portalu.

(akta kontroli str. 140-142 plk 24, 65)

7. Dokonanie oceny formalnej wniosków złożonych w Konkursie powierzano osobom niebędącym pracownikami Działu Programowania i Wyboru Projektów (dalej: DPWP⁶²) NCBR, co naruszało pkt 5.10 i 5.11 Procedury Nr PR-WWP-04 *Wybór projektów do dofinansowania I, IV oś PO IR (konkursy ogłaszane po 01.01.2019 r.)*.

Oprócz pracowników DPWP w weryfikacji warunków formalnych uczestniczyło 13 osób, w tym: cztery z Biura Prawnego (trzy z Sekcji ds. Postępowań i jedna z Sekcji ds. Obsługi Prawnej Programów i Przedsięwzięć), trzy z Biura Zarządzania Obsługą Beneficjenta (dwie z Działu Współpracy z Beneficjentem Europejskiego Funduszu Społecznego, Sekcja Obsługi Beneficjenta - Fundusz Społeczny I i jedna z Sekcji Monitoringu Rezultatów Projektów), dwie z Biura Dyrektora Centrum, Sekcja Nadzoru Właścicielskiego oraz cztery

⁶¹ Np.: <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/nabory/62-wsparcie-msp-w-obszarze-cyfryzacji-bony-na-cyfryzacje/>.

⁶² Zgodnie z dokumentacją konkursu Szybka Ścieżka poprzednia nazwa działu: Dział Wyboru Projektów.

osoby spoza NCBR, tj. pracownicy NCBR+ sp. z o.o.⁶³ P.o. Dyrektora Biura Dyrektora Centrum oświadczyła, że: *W procesie weryfikacji warunków formalnych wniosków złożonych w Konkursie uczestniczyli pracownicy DPWP (...) oraz osoby z pozostałych działów (weryfikacja na „pierwsze oko”). (...) Sekcje/komórki organizacyjne NCBR brały w nim udział jako wsparcie przeprowadzenia procesu weryfikacji warunków formalnych, które było niezbędne z powodu napiętego harmonogramu przeprowadzenia konkursu.*

(akta kontroli str. 141 plk 42-45)

OCENA CZĄSTKOWA

NCBR nie w pełni prawidłowo przeprowadził proces przygotowania i organizacji naboru wniosków o dofinansowanie w konkursie Szybka Ścieżka – Innowacje cyfrowe. Stwierdzono brak transparentności i przejrzystości działań podejmowanych w celu wyłonienia ekspertów na etapie tworzenia składów paneli. Naruszenia ustawy wdrożeniowej oraz wytycznych w zakresie trybów wyboru projektów dotyczyły braku niezwłocznego i indywidualnego powiadomienia każdego wnioskodawcy o zmianie RK, a także niepodania do publicznej wiadomości uzasadnienia zmiany RK. Jedną z przyczyn ww. nieprawidłowości była organizacja i realizacja konkursu w krótkim czasie.

OBSZAR

2. Przeprowadzenie naboru wniosków oraz wybór projektów do dofinansowania

Opis stanu faktycznego

2.1 NCBR terminowo przeprowadziło etap weryfikacji warunków formalnych, oceny merytorycznej oraz publikacji listy projektów wybranych i niewybranych do dofinansowania w Konkursie. Nabór wniosków został zakończony 4 listopada 2023 r. o godzinie 23:59, a pierwszą listę rankingową opublikowano 19 grudnia 2023 r.⁶⁴ tj. po 45 dniach od dnia następnego po dacie zamknięcia naboru.⁶⁵ NCBR dokonując wyboru projektów do dofinansowania nie zachował zasad o których mowa w art. 37 ust. 1 ustawy wdrożeniowej, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 152 plk 303, str. 159 plk 488, str. 162, plk 602-603)

2.2. Średnia wysokość rekomendowanego dofinansowania 117 projektów, które znalazły się na liście rankingowej projektów wybranych do dofinansowania wynosiła 6 849,61 tys. zł. Najwyższa rekomendowana kwota dofinansowania w Konkursie w wysokości 122 912,2 tys. zł dotyczyła podmiotu Chime Networks Sp. z o.o. na realizację projektu pt.: *Opracowanie rozwiązań w zakresie cyberbezpieczeństwa podmorskiej infrastruktury światłowodowej w oparciu o innowacyjną technologię wielordzeniowych włókien oraz ultraczułych systemów detekcji i identyfikacji*⁶⁶. Natomiast drugim projektem z najwyższą wysokością rekomendowanej kwoty dofinansowania (tj. 54 957,89 zł) był podmiot Postquant Sp. z o.o. z projektem pt.: *Rozwiązanie IOT do śledzenia towarów w łańcuchu dostaw i monitorowania parametrów ich transportu*⁶⁷.

Analiza dokumentacji dwóch wyżej wymienionych, celowo dobranych projektów o najwyższej rekomendowanej kwocie dofinansowania, które znalazły się na liście rankingowej z 19 grudnia 2023 r. projektów wybranych do dofinansowania wykazała, że weryfikacja formalna:

- zgodnie z pkt 62 RK, obejmowała weryfikację złożenia wniosku we właściwym konkursie, jego kompletność i formę,
- zgodnie z pkt 63 RK, została przeprowadzona w systemie zerojedynkowym poprzez stwierdzenie spełniania albo niespełniania danego warunku,
- została właściwie udokumentowana na Karcie weryfikacji warunków formalnych stanowiącym załącznik do procedury nr PR-WWP-04 „Wybór projektów do dofinansowania I, IV oś PO IR (konkursy ogłaszane po 01.01.2019 r.)”.

⁶³ Podmiot prawa prywatnego zawiązany w 2018 roku w celu wsparcia realizacji celów statutowych NCBR – jednego wspólnika spółki. NCBR+ sp. z o.o. świadczy usługi na rzecz Centrum oraz pozostałych podmiotów funkcjonujących w ramach Grupy NCBR.

⁶⁴ Lista rankingowa z 19 grudnia 2023 r. zatwierdzona przez Błażeja Koczetkova Dyrektora Działu Funduszu Kapitałowych w Biurze Zaawansowanych Programów Badawczych i Inwestycyjnych NCBR z upoważnienia p.o. Dyrektora NCBR dr Pawła Kucha na podstawie pełnomocnictwa nr 28/2022.

⁶⁵ Zgodnie z pkt. 3 RK czas od zakończenia naboru wniosków do dnia publikacji list projektów wybranych i niewybranych do dofinansowania w konkursie to maksymalnie 60 dni.

⁶⁶ Wniosek o nr POIR.01.01.01-00-0233/22 (dalej: 0233/22).

⁶⁷ Wniosek o nr POIR.01.01.01-00-0423/22 (dalej: 0423/22).

Podczas przeprowadzonej przez NCBR 6 listopada 2022 r. weryfikacji warunków formalnych projektu 0233/22 stwierdzono braki w zakresie kompletności złożonego wniosku. Dotyczyły one braku opatrzenia czytelnym podpisem załącznika do wniosku, tj. *Oświadczenia Wnioskodawcy dotyczącego złożenia wniosku o dofinansowanie za pośrednictwem systemu informatycznego*. Po zaakceptowaniu przez kierownika Sekcji Oceny Konkursów II DPWP Karty Warunków Formalnych, w dniu 7 listopada 2022 r. przekazano Wnioskodawcy *Informacje o konieczności poprawy wniosku na etapie weryfikacji warunków formalnych*. Wnioskodawca w dniu 10 listopada 2022 r. przekazał poprawiony wniosek do NCBR. Tego samego dnia poinformowano Wnioskodawcę o skierowaniu wniosku do oceny według kryteriów wyboru projektów.

Z kolei w wyniku weryfikacji warunków formalnych wniosku nr 0423/22 stwierdzono jego kompletność. W dniu 6 listopada 2022 r. kartę weryfikacji wniosku nr 0423/22 przekazano do akceptacji kierownika. W dniu 8 listopada 2022 r., kierownik zatwierdził kartę weryfikacji warunków formalnych oraz poinformował Wnioskodawcę o skierowaniu wniosku do oceny według kryteriów wyboru projektów.

(akta kontroli str. 143-152 plk 98-296)

2.3 Dobór ekspertów do paneli regulowały zapisy instrukcji: *Pozyskanie i dobór eksperta na potrzeby wyboru projektów do dofinansowania (w tym procedury odwoławczej) oraz realizacji zadań wynikających z umów o dofinansowanie projektów w ramach PO IR*.

Po przeprowadzeniu badania możliwości podjęcia się oceny projektów (pkt 5.3. Instrukcji PR-WWP-0411) do oceny wniosku nr 0233/22 zgłosiło się 40, a do wniosku nr 0423/22 55 ekspertów zewnętrznych⁶⁸. Z tego grona pracownik Działu Zarządzania Ekspertami (dalej: DZE) wybrał, a dyrektor DZE zaakceptował po dwóch ekspertów zewnętrznych do oceny wniosku. W przypadku wniosku nr 0233/22 specjalizacja OECD ekspertów zewnętrznych odpowiadała specjalizacji wskazanej we wniosku. W przypadku wniosku 0423/22, specjalność OECD dwóch ekspertów zewnętrznych oceniających wniosek nr 0423/22 nie pokrywała się z klasyfikacją projektu (OECD), którą wskazano w treści wniosku tj. 2 nauki inżynierskie i techniczne, 2.2 elektrotechnika, elektronika, inżyniera informatyczna, 2.2.a Elektrotechnika i elektronika. Specjalności tych ekspertów (członków panelu) to odpowiednio: 5 Nauki społeczne 5.2 Ekonomia i biznes; 5.2.a Ekonomia, ekonometria oraz Nauki społeczne 5.2 Ekonomia i biznes 5.2.c Biznes i zarządzanie (ekspert wiodący). Specjalność OECD zgodną ze wskazaną we wniosku 0423/22 posiadało pięciu (z 55) ekspertów, którzy zgłosili możliwość oceny tego wniosku.

Kierownik Sekcji Współpracy z Ekspertami Zewnętrznymi w Dziale Zarządzania Ekspertami NCBIr wyjaśniła, że: *dobór ekspertów do poszczególnych wniosków kieruje się przede wszystkim zgodnością specjalności i słów kluczowych wskazanych przez wskazanych przez ekspertów z informacjami zawartymi w tytule i streszczeniu wniosku. Ponadto uwzględnia dotychczasową pozytywną współpracę z Centrum, wyrażenie przez eksperta chęci oceny danego wniosku, niewykazanie konfliktu interesów, dyspozycyjność eksperta oraz do ilu wniosków przypisał się ekspert*. W kwestii klasyfikacji OECD wskazała, że *OECD nie jest kryterium pierwszego wyboru, a w odniesieniu do pięciu ekspertów których specjalność OECD była tożsama z wnioskiem (0423/22) dwóch ekspertów specjalizowało się w projektach energetycznych, jeden w technologiach medycznych, a w przypadku dwóch pozostałych ekspertów jeden był już przypisany do oceny innego wniosku w tym dniu o tej samej godzinie co wniosek nr 0423/22, a drugi ekspert nie znajdował się w pierwotnej puli ekspertów, którzy odpowiedzieli na badanie możliwości oceny wniosków*.

W dniach od 8 do 10 listopada został przeprowadzony dobór przewodniczących paneli ekspertów spośród pracowników NCBR (pkt 5.4. Instrukcji PR-WWP-0411). Za wyznaczenie przewodniczących paneli odpowiedzialny był Koordynator Zespołu Przewodniczących Paneli, który jednocześnie samodzielnie wskazał na siebie jako przewodniczącego panelu ekspertów oceniających m.in. wnioski nr 0223/22 oraz 0423/22. Koordynator Zespołu Przewodniczących Paneli wyjaśniła, że przydzielenie sobie funkcji przewodniczącego paneli wniosków 0233/22 i 0423/22 wynikało z przygotowania merytorycznego, a listę przewodniczących paneli akceptowała ostatecznie Dyrektor DZE.

⁶⁸ Z tego 23 ekspertów o specjalizacji OECD odpowiadającej specjalizacji OECD we wniosku.

Eksperci zewnętrzni (członkowie panelu) oceniający wniosek nr 0423/22 mieli zawarte z NCBR umowy ramowe. Przed przystąpieniem do oceny ww. wniosku wszyscy członkowie panelu (przewodniczący, eksperci zewnętrzni oraz sekretarz panelu) złożyli oświadczenia o bezstronności, poufności i spełnianiu wymogów, o których mowa w art. 68a ust. 3 ustawy wdrożeniowej⁶⁹.

(akta kontroli str. 173-177 plk 866-946)

2.4 Ocena ww. projektów została przeprowadzona w składzie i trybie wynikającym RK:

- panel oceniający projekty składał się z trzech ekspertów,
- spotkanie członków panelu z wnioskodawcą odbywało się za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej i trwało nie dłużej niż 60 minut,
- panel po spotkaniu z wnioskodawcą, przekazał mu opinię na temat wniosku wraz z informacją o możliwości uzupełnienia lub poprawy wniosku w zakresie wskazanym przez panel,
- panel dokonał oceny wniosku na podstawie poprawionego wniosku (po uznaniu, że uzupełniania i poprawki wnioskodawcy nie wykraczały poza wskazany przez panel zakres).

Wniosek nr 0233/22 dotyczył opracowania innowacyjnych wzmacniaczy włóknowych oraz interrogatorów, które umożliwią budowę podmorskich szkieletowych sieci światłowodowych z wykorzystaniem włókien wielordzeniowych. Celem badawczym było zwiększenie ilości fizycznych (przestrzennych) kanałów transmisyjnych per jedno włókno światłowodowe dzięki zastosowaniu włókien wielordzeniowych i wzmacniaczy takich włókien oraz umożliwienie wykonywania pomiarów akustycznych (DAS) w kablach podmorskich na całej długości łączy. Wnioskodawcą była spółka Chime Network Sp. z o.o. z siedzibą przy ul. Jerzego Waszyngtona 32 lok. 8U, 15-305 Białystok. Wartość projektu ogółem wynosiła 153 722,5 tys. zł z czego 153 393,5 tys. zł stanowiły koszty badań przemysłowych, a 329 tys. zł prace rozwojowe. Wnioskowana kwota dofinansowania wynosiła 122 912,2 tys. zł.

Do oceny merytorycznej wniosku nr 0233/22 przystąpiono 21 listopada 2022 r. Stosownie do postanowień § 6 RKOP odbyło się wówczas spotkanie panelu ekspertów z wnioskodawcą. Zgodnie z § 7 RKOP po zakończeniu spotkania z wnioskodawcą, członkowie panelu uzgodnili wstępną opinię na temat projektu oraz uwagi w zakresie kryteriów podlegających możliwości uzupełnienia lub poprawy. Zaakceptowaną kartę poprawy wniosku, po zaakceptowaniu przez ekspertów, sekretarz panelu przekazał do wnioskodawcy 21 listopada 2022 r. za pośrednictwem systemu LSI. Uwagi panelu zgodnie z Kryteriami Wyboru Projektów stanowiącymi załącznik nr 4 do RK dotyczyły wyłącznie kryteriów podlegających uzupełnieniu lub poprawie.

W Karcie Poprawy Wniosku (dalej: KPW) zawarto 46 uwag/rekomendacji, które dotyczyły m.in.:

- doprecyzowania opisu celu projektu;
- szerszego przedstawienia rozwiązania problemu badawczego;
- doprecyzowania opisu metodologii badawczej;
- wykazania w opisie poszczególnych zadań etapu 1 oraz całego etapu 2 projektu charakteru badań przemysłowych, tj. nowej wiedzy będącej efektem realizacji tych zadań lub w przypadku braku takiej nowej wiedzy, przeniesienie zadań do kategorii badań prac rozwojowych;
- nieprecyzyjnego określenia kamieni milowych;
- niewystarczającego opisu doświadczenia zawodowego kierownika zarządzającego.

(akta kontroli str. 140-147, plk 98-167)

Wnioskodawca 28 listopada 2022 r. tj. z zachowaniem terminu określonego w punkcie 83 RK, przekazał w systemie LSI poprawiony wniosek. Ocena wniosku nr 0233/22 odbyła się podczas posiedzenia panelu ekspertów w dniu 16 grudnia 2022 r. tj. po 18 dniach kalendarzowych licząc od dnia następującego po dniu w którym wnioskodawca przekazał wniosek w systemie

⁶⁹ Oświadczenia złożone w dniu 14 i 15 listopada 2022 r.

LSI, stanowiło to naruszenie § 9 ust. 2 RKOP, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Na posiedzeniu panel ekspertów, działając zgodnie z § 9 ust. 1 RKOP, podjął decyzję o przyjęciu do oceny poprawionej wersji wniosku nr 0233/22. W sporządzonej na podstawie § 11 RKOP karcie oceny wniosku uzasadniono, że *wnioskodawca poprawił wnioszek o dofinansowanie zgodnie z rekomendacjami panelu ekspertów, uwzględniając część wskazań zawartych w Karcie Poprawy Wniosku*. W poszczególnych punktowanych kryteriach projekt otrzymał następującą liczbę punktów:

- istota projektu – 4 z 5 pkt.,
- realizacja projektu – 3 z 5 pkt.,
- wdrożenie wyników projektu – 3 z 5 pkt.,
- wdrożenie na terenie RP – 1 na 1 pkt.

Uzgodnienie oceny kryteriów *istota projektu* i *realizacja projektu* ustalono w drodze konsensusu, natomiast ilość punktów kryterium *wdrożenie wyników projektu* i *wdrożenie na terenie RP* ustalono jednogłośnie.

Podczas oceny projektu na panelu, eksperci prowadzili dyskusję w zakresie prawidłowości przypisania etapu 1 projektu do właściwej kategorii prac badawczo-rozwojowych. Jeden z ekspertów oceniających wniosek wyjaśnił, że: *W mojej opinii w ramach etapu nr 1 Wnioskodawca zaplanował zarówno badania przemysłowe, jak i prace rozwojowe z zastrzeżeniem, że prace rozwojowe są dominujące, ponieważ dotyczą budowy pełnoskalowego demonstratora. (...) W trakcie drugiego panelu z dnia 16 grudnia 2022 roku przedstawiłem swoje wątpliwości dotyczące zasadności przypisania etapu nr 1 do kategorii badań przemysłowych. Ekspert (...) nie przychylił się do moich argumentów. Ekspert (...) zaproponował konsensus na poziomie 3 punktów przy ocenie kryterium nr 2 „Realizacja projektu”. Z propozycji tej wynikało, że Ekspert (...) również nie przychylił się do moich wątpliwości. Moje wnioskowanie wynikało z faktu, że w przypadku uznania, że etapy prac nie zostały właściwie przypisane do odpowiednich rodzajów prac B+R należało zgodnie kryteriami oceny przyznać nie więcej niż 2 pkt. Przychyliłem się do propozycji Ekspert (...) w ramach konsensusu będąc świadomym, że jestem w mniejszości.*

Kolejny z ekspertów wyjaśnił, że: *badania przemysłowe to badania realizowane od początku w sytuacji, gdzie nikt jeszcze ich nie przeprowadził, prace rozwojowe natomiast są przeprowadzane na bazie dostępnej wiedzy, tj. tworzenie nowego produktu na podstawie dostępnych badań. Przyjęliśmy, że ten projekt zalicza się do badań przemysłowych ponieważ takich badań na świecie nie ma, nikt dotychczas tego nie badał, np. Japończycy to dopiero testują.*

Kolejny z ekspertów wyjaśnił, że: *Badania przemysłowe prowadzą do zdobycia nowej wiedzy i kończą się badaniami w laboratorium (5 lub 6 poziom gotowości technologicznej). Natomiast w przypadku prac rozwojowych powstaje coś nowego na bazie elementów już istniejących na rynku. W odniesieniu do tego wniosku oraz wyżej podanych definicji wnieśliśmy z ekspertem (...) wątpliwości w zakresie przypisania prac do badań przemysłowych. Natomiast (...) przekonał nas do tego że pierwszy etap prac został zakwalifikowany prawidłowo. W związku z tym ocena została wypracowana w drodze konsensusu.*

Poza kryteriami punktowanymi eksperci dokonali oceny każdego z kryteriów „tak/nie”. Eksperti jednogłośnie uznali, że projekt spełnia każde z ww. kryteriów, w tym *Budżet projektu* pomimo, że wnioskowana kwota dofinansowania nie była zgodna z przepisami dotyczącymi pomocy publicznej na badania przemysłowe i prace rozwojowe wynikającymi z rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 sierpnia 2020 r. w sprawie udzielenia pomocy publicznej za pośrednictwem Narodowego Centrum Badań i Rozwoju⁷⁰ oraz rozporządzeniem Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w stosowaniu art. 107 i 108 Traktatu⁷¹, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Stosownie do § 9 ust. 8 RKOP Sekretarz panelu po ostatecznym uzgodnieniu oceny sporządził Protokół z prac panelu oceniającego projekty złożone w ramach konkursu Działanie

⁷⁰ Dz. U. z 2020 r. poz. 1456 Dalej: rozporządzenie MNiSW

⁷¹ Dz. Urz. UE L 187/1 z 26.06.2014, z późn. zm., Dalej: rozporządzenie 651/2014

1.1/Poddziałanie 1.1.1 Program Operacyjny Inteligentny Rozwój⁷² dotyczący wniosku nr 0233/22. Następnie protokół z oceny został w dniu 16 grudnia 2022 r. zatwierdzony przez przewodniczącego panelu. W myśl § 11 ust 1 RKOP Sekretarz Komisji wyznaczył eksperta wiodącego spośród członków panelu oceniających wnioski nr 0233/22, który zgodnie z § 11 ust. 2 RKOP był zobowiązany do propozycji uzasadnienia oceny projektu zamieszczonego w karcie oceny. Uzasadnienie zostało dostarczone po upływie 3 dni od zatwierdzenia protokołu z oceny, było to niezgodne z § 11 ust. 3 RKOP – co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

NCBR, zgodnie z pkt 93 RK pismem z 29 grudnia 2022 r. poinformował wnioskodawcę o wybraniu projektu 0233/22 do dofinansowania. Natomiast, pismem z 30 grudnia 2022 r., NCBR poinformował, że m.in. w związku z pkt 26 RK „w momencie podpisywania umowy o dofinansowanie projektu POIR.01.01.01-00-0233/22 niezbędne będzie przeliczenie udzielanej pomocy publicznej według kursu euro obowiązującego w dniu podpisania umowy w celu dostosowania kwoty dofinansowania (...) projektu do maksymalnych limitów (...)”. Wnioskodawca wyraził zgodę na proporcjonalne obniżenie każdego kosztu w budżecie projektu o czym poinformował NCBR pismem z 16 stycznia 2023 r.

Ostatecznie do podpisania umowy o dofinansowanie nie doszło. Wnioskodawca kilkakrotnie kierował pisma do NCBR w celu ustalenia terminu zawarcia umowy dofinansowania oraz określenia dalszej procedury związanej z realizacją projektu. Pismem z 22 maja 2023 r. NCBR poinformował Wnioskodawcę, że w wyniku przeprowadzonej przez Instytucję Zarządzającą kontroli w zakresie prawidłowości wyboru projektów w ramach konkursu Szybka Ścieżka – Innowacje cyfrowe (nr 1/1.1.1/2022), stwierdzono konieczność usunięcia projektu 0233/22 z listy projektów rekomendowanych do dofinansowania. IZ uzasadniła, że: (...) *kryterium Budżet projektu powinno zostać ocenione negatywnie z uwagi na przekroczenie maksymalnej wartości dofinansowania na jeden projekt. Wniosek nie powinien zostać rekomendowany do dofinansowania, gdyż nie spełnił wszystkich kryteriów oceny TAK/NIE. W związku z tym, lista rankingowa powinna zostać zmieniona, a projekt z niej usunięty.*

W aktualizacji listy rankingowej z 9 maja 2023 r. NCBR projekt 0233/22 został usunięty.

(akta kontroli str. 148-149, plk 168-201, str. 152 plk 295-300, str. 160 plk 538-540)

Wniosek nr 0423/22 dotyczył projektu zakładającego stworzenie platformy IoT służącej do śledzenia towarów w łańcuchu dostaw wraz z monitoringiem parametrów transportu. Zaprojektowane rozwiązania miały umożliwić pełną wiedzę o lokalizacji i warunkach w jakich transportowany jest produkt, a dane z tego systemu przyczynić się do lepszego planowania łańcucha dostaw oraz kontrolowania parametrów transportów specjalnych. Wnioskodawcą była spółka celowa Postquant spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą przy ul. Jana Heweliusza 11/811, 80-890 Gdańsk. Wartość projektu ogółem wynosiła 72.122 tys. zł (kwota dofinansowania 54.957 tys. zł) z czego 58.421 tys. zł (kwota dofinansowania 46.736 tys. zł) stanowiły koszty badań przemysłowych, a 13.701 tys. zł (kwota dofinansowania 8.220 tys. zł) koszty prac rozwojowych. Znaczna część badań i prac w ramach projektu miała być realizowana przez podwykonawców. Łączny koszt prac zaplanowanych do zlecenia podwykonawcom wynosił 42.900 tys. zł (w tym dofinansowanie 33.360 tys. zł).

Do oceny merytorycznej wniosku nr 0423/22 przystąpiono 22 listopada 2022 r. Stosownie do postanowień § 6 RKOP odbyło się wówczas spotkanie panelu ekspertów z wnioskodawcą. W pierwszej części spotkania dotyczącej wstępnej dyskusji na temat projektu wzięło udział trzech ekspertów oraz sekretarz panelu. Następnie za pośrednictwem środków telekomunikacji elektronicznej do ww. osób dołączyło trzech przedstawicieli wnioskodawcy w tym kierownik zarządzający projektem, kierownik B+R oraz członek kluczowego personelu B+R. Zgodnie z § 7 RKOP po zakończeniu spotkania z wnioskodawcą odbyło się uzgodnienie wstępnej opinii na temat projektu oraz treści KPW, którą po zaakceptowaniu przez ekspertów sekretarz panelu przekazał do wnioskodawcy 22 listopada 2022 r. za pośrednictwem systemu LSI. Panel ekspertów w opinii stwierdził, że *projekt ma charakter badawczy (...), a wniosek zawiera elementy wymagające poprawy w tym np. sformułowania celu projektu, określenia głównego problemu badawczego, metodologii badawczej, opisu kamieni milowych. Dodał również, że opis prac w etapach 1 i 2 wymaga doszczegółowienia uzasadnienia do*

⁷² Dalej: Protokół z Oceny.

zakwalifikowania ich do kategorii badań przemysłowych. W KPW zawarto 51 rekomendacji dotyczących trzech kryteriów punktowanych oraz 5 rekomendacji dotyczących trzech kryteriów „tak/nie” w tym w zakresie budżetu, zgodności z krajową inteligentną specjalizacją oraz zasadą zrównoważonego rozwoju. Uwagi panelu zgodnie z Kryteriami Wyboru Projektów stanowiącymi załącznik nr 4 do RK dotyczyły wyłącznie kryteriów podlegających uzupełnieniu lub poprawie.

Wnioskodawca 29 listopada 2022 r. tj. z zachowaniem terminu określonego w punkcie 83 RK, przekazał w systemie LSI poprawiony wniosek. Ocena wniosku nr 0423/22 odbyła się podczas posiedzenia panelu ekspertów w dniu 9 grudnia 2022 r. tj. po 10 dniach kalendarzowych licząc od dnia następującego po dniu w którym wnioskodawca przekazał wniosek w systemie LSI, stanowiło to naruszenie § 9 ust. 2 RKOP, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Na posiedzeniu panel ekspertów działając zgodnie z § 9 ust. 1 RKOP podjął decyzję o przyjęciu do oceny poprawionej wersji wniosku nr 0423/22, ponieważ wnioskodawca (Postquant sp. z o.o.) odniósł się do wszystkich rekomendacji zawartych w KPW. Eksperti dokonali oceny każdego z kryterium punktowych oraz kryteriów „tak/nie”. Podczas oceny wniosku nr 0423/22 jeden z ekspertów zewnętrznych zgłaszał wątpliwości w zakresie opisu prac w kryterium „Realizacja projektu”, w związku z którymi rozważał przyznanie dwóch lub trzech punktów w ramach tego kryterium. W wyniku przeprowadzonej pomiędzy członkami panelu dyskusji zgodził się jednak na przyznanie trzech punktów w ramach ww. kryterium. W kwestii wątpliwości zgłaszanych w trakcie oceny ekspert wyjaśnił, że *w mojej ocenie sposób opisu planowanych badań mających na celu zdobycie nowej wiedzy oraz umiejętności będących rezultatem etapów badań przemysłowych nieprecyzyjnie wskazywał kluczowe elementy. O ile pamiętam, najsłabiej opisano planowany zakres prac przewidzianych do powierzenia podwykonawcom. W odniesieniu do przyporządkowania czynności do fazy badań przemysłowych, moje wątpliwości zostały częściowo wyjaśnione w poprawionej wersji Wniosku. Dlatego, mimo zastrzeżeń uznałam, że Wnioskodawca uzasadnił charakter Badań Przemysłowych. Oceniałam, że sposób opisu w tym fragmencie Wniosku jest na poziomie przeciętnym (dwa punkty). Jednak inne elementy tego kryterium (kamienie milowe, analiza ryzyka), doprowadziły do wniosku, że całość drugiego kryterium, pomimo niedoskonałości, zasługuje na łączną, proponowaną ocenę: trzy punkty. Dodatkowo wskazał, że ze względu na wątpliwości, punktacja została obniżona w tym kryterium. W mojej ocenie Wniosek wypełnia warunki pozytywnej oceny kryterium. Biorąc pod uwagę jakość opisu uznałam, że wniosek spełnia wymagania w stopniu dobrym, dlatego przyznano: trzy punkty.*

Zatem w zakresie kryteriów punktowanych tj. istota projektu, realizacja projektu oraz wdrożenie projektu panel przyznał po 3 punkty⁷³ oraz 1 punkt za wdrożenie projektu na terenie RP. Z kolei każde z kryteriów dostępu zostało ocenionych na „tak”. Uzgodnienie oceny kryteriów punktowanych istota projektu oraz wdrożenie projektu zostało ustalone w drodze konsensu, a ocenę kryteriów realizacji projektu oraz wdrożenia na terenie RP ustalono jednogłośnie. Z kolei ocena kryteriów dostępu, z wyjątkiem kryterium budżetu które ustalono w drodze konsensu, została uzgodniona jednogłośnie.

Stosownie do § 9 ust. 8 RKOP Sekretarz panelu po ostatecznym uzgodnieniu oceny sporządził Protokół z Oceny dotyczący wniosku nr 0423/22. Następnie protokół z oceny został 9 grudnia 2022 r. zatwierdzony przez przewodniczącego panelu. W myśl § 11 ust. 1 RKOP Sekretarz Komisji wyznaczył eksperta wiodącego spośród członków panelu oceniających wnioski nr 0423/22, który zgodnie z § 11 ust. 2 RKOP był zobowiązany do propozycji uzasadnienia oceny projektu zamieszczanego w karcie oceny. Uzasadnienie zostało dostarczone po upływie 5 dni od zatwierdzenia protokołu z oceny, co było niezgodne z § 11 ust. 3 RKOP i zostało szerzej opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Po dostarczeniu uzasadnienia oceny Sekretarz panelu zgodnie z § 11 ust. 4 RKOP dwukrotnie przygotowywał wykaz niezbędnych uzupełnień i zwracał kartę oceny do Eksperta wiodącego. Ostateczna wersja uzasadnienia sporządzona przez Eksperta wiodącego stosownie do postanowień § 11 ust. 5 RKOP została 22 grudnia 2022 r. uzgodniona z pozostałymi członkami panelu. Następnie karta oceny

⁷³ Kryteria oceniane w skali od 0 do 5 punktów.

zawierająca uzasadnienie oceny zgodnie z § 11 ust. 6 została zatwierdzona przez Przewodniczącego panelu.

Zgodnie z zapisami zawartymi w Protokole oceny i Karcie oceny projektu wnioski uzyskał 10 punktów oraz zgodnie z § 12 ust. 1 pkt 1 RKOP oraz pkt 87 RK został rekomendowany do dofinansowania. Stosownie do punktu 93 RK 29 grudnia 2022 r. NCBR przekazał do Postquant sp. z o.o. pismo w formie elektronicznej o wyniku oceny i wyborze projektu do dofinansowania. Następnie Centrum przystąpiło do dalszego procedowania wniosku w celu zawarcia umowy z ww. wnioskodawcą. Korespondencja dotycząca dokumentów i oświadczeń o których mowa w załączniku nr 7 do RK niezbędnych do podpisania umowy o dofinansowanie była prowadzona w systemie LSI w okresie od 30 grudnia 2022 r. do 17 lutego 2023 r. Równolegle, zgodnie z pkt 108 RK dokonano analizy czy nie uległ zmianie status MŚP wnioskodawcy⁷⁴. Formularz dokumentujący analizę został opracowany 13 lutego 2023 r. przez podmiot zewnętrzny, któremu NCBR zlecił wykonanie tej usługi. Opiekun merytoryczny 15 lutego 2023 r. zaakceptował powyższą analizę, zgodnie z którą status MŚP wnioskodawcy tj. Postquant sp. z o.o. nie uległ zmianie. Natomiast ze względu na niezidentyfikowanie przesłanek określonych w art. 2 pkt 18 rozporządzenia Komisji UE nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu⁷⁵, nie dokonywano dodatkowej analizy w zakresie występowania trudnej sytuacji finansowej ww. przedsiębiorstwa. NCBR stosownie do pkt 111 RK dwukrotnie zweryfikował, czy Postquant sp. z o.o. jest wykluczony z możliwości uzyskania dofinansowania na podstawie art. 207 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁷⁶. W obu przypadkach Ministerstwo Finansów wskazało, że ww. podmiot nie podlega wykluczeniu⁷⁷. Natomiast NCBR nie zatwierdził analizy sytuacji finansowej wnioskodawcy, o której mowa pkt 106 i 107 RK. Przyczyną braku zatwierdzenia tej analizy, zgodnie z oświadczeniem Dyrektora Działu Operacyjnego Centrum, była *decyzja Dyrektora Biura Zarządzania Obsługą Beneficjenta o niezatwierdzeniu analizy z uwagi na trwającą czynności kontrolne Instytucji Zarządzającej*. Skutkiem wszczętej przez MFIPR kontroli było również wstrzymanie procesu kontraktacji projektów wybranych do dofinansowania w tym również projektu Postquant sp. z o.o.

W dniu 1 marca 2023 r. w NCBR została wszczęta na podstawie Rozdziału 7, art. 22 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy wdrożeniowej oraz na podstawie art. 1 pkt 6 w związku z art. 10 pkt 4 Porozumienia kontrola doraźna MFIPR. Zakresem kontroli objęto prawidłowość przeprowadzenia Konkursu w NCBR. W związku z przeprowadzaną przez IZ kontrolą, Centrum zostało zobowiązane⁷⁸ do wstrzymania: [1] zawierania umów o dofinansowanie z wnioskodawcami projektów, które zostały wybrane do wsparcia w ramach ww. konkursu; [2] wypłat dofinansowania w tych projektach, dla których umowy o dofinansowanie zostały już zawarte.

W toku kontroli weryfikacji poddano m.in. projekty zamieszczone na liście rankingowej jako wybrane do dofinansowania. W ramach przeprowadzonej kontroli cztery wnioski zostały rekomendowane do usunięcia w związku z nie spełnieniem wymogów formalnych. Jeden z powodu nie spełnienia kryterium budżetu. Z kolei 25 wniosków o dofinansowanie zostało poddanych ponownej ocenie, przez ekspertów branżowych wybranych przez MFIPR. Czynności wykonane przez tych ekspertów obejmowały zarówno weryfikację oceny merytorycznej panelu ekspertów, jak również ponowną ocenę merytoryczną wniosków o dofinansowanie w zakresie poszczególnych kryteriów wyborów projektu⁷⁹. W wyniku ponownej oceny przeprowadzonej w ramach kontroli doraźnej MFIPR 12 wniosków zostało ocenionych negatywnie i usuniętych z listy rankingowej⁸⁰.

NCBR odwołał się od wyników kontroli składając stanowisko do Informacji pokontrolnej z 15 maja 2023 r. w którym m.in. odniósł się do ustaleń wspólnych dla wszystkich badanych

⁷⁴ Analiza jest wykonywana w oparciu o instrukcję PR-WWP-04/I3 Weryfikacja statusu MŚP przez pracowników NCBR. Nadzór nad Podmiotem zewnętrznym prowadzącym weryfikację statusu MŚP w imieniu NCBR, wydanie 5.

⁷⁵ Dz.U.U.E.L.2014.187.1 ze zm. Dalej: rozporządzenie nr 651/2014.

⁷⁶ Pisma do Ministerstwa Finansów z 9 stycznia i 7 lutego 2023 r.

⁷⁷ Pisma z Ministerstwa Finansów z 11 stycznia i 10 lutego 2023 r.

⁷⁸ Pismo znak sprawy DIR-Va.6641.6.2023.ZW z 28 lutego 2023 r.

⁷⁹ Eksperci powołani przez IZ w dokonywali zmiany zarówno liczby przyznanych punktów w kryteriach punktowych jak również ocen w kryteriach „tak/nie”.

⁸⁰ Informacja pokontrolna z kontroli doraźnej nr 2/POIR/2023 z 15 maja 2023 r.

przez MFIPR wniosków oraz poinformował o realizacji części zaleceń. NCBR nie zajął natomiast stanowiska w kwestii ustaleń kontrolnych MFIPR dokonanych w ramach ponownej weryfikacji formalnej i oceny wniosków o dofinansowanie. W tym zakresie ograniczył się do przekazania zastrzeżeń⁸¹ złożonych przez łącznie 17 wnioskodawców i beneficjentów⁸². Zastrzeżenia te zostały odrzucone przez MFIPR wskutek czego NCBR nie przywrócił żadnego z tych wnioskodawców na listę rankingową projektów wybranych do dofinansowania.

Centrum wykonując zalecenia pokontrolne MFIPR usunął z listy rankingowej m.in. analizowane wnioski nr 0233/22 oraz 0423/22. W trakcie kontroli IZ stwierdziła, że w przypadku wniosku nr 0233/22 kryterium budżet projektu *ocenione negatywnie z uwagi na przekroczenie maksymalnej wartości dofinansowania na jeden projekt, a wniosek nie powinien zostać rekomendowany do dofinansowania, gdyż nie spełnił wszystkich kryteriów oceny TAK/NIE*. Natomiast wniosek nr 0423/22 w związku z wątpliwościami dotyczącymi oceny merytorycznej, projekt zostaje skierowany do ponownej oceny.

W ramach ponownej oceny projektu złożonego przez Postquant sp. z o.o., zostały zmienione merytoryczne rozstrzygnięcia dotyczące kryteriów punktowanych oraz kryterium budżetu. Wybrany przez IZ ekspert podważył ocenę merytoryczną dokonaną przez panel ekspertów w trakcie Konkursu. Dotyczyło to kolejno kryterium realizacja projektu, w którym ekspert negatywnie ocenił m.in. zespół projektowy co według niego skutkowało obniżeniem punktacji w tym kryterium z trzech do dwóch punktów. Następnym negatywnie ocenionym przez eksperta kryterium punktowym było wdrożenie projektu, w którym zdaniem eksperta nie została uprawdopodobniona opłacalność projektu. Zadecydowało to o obniżeniu punktacji w kryterium wdrożenie projektu z trzech do dwóch punktów⁸³. Ostatnim negatywnie ocenionym kryterium, był budżet projektu. Ekspert zakwestionował m.in. [1] przyporządkowanie kosztów zakupu licencji MS Office 365 do kategorii kosztów bezpośrednich zamiast do kosztów pośrednich⁸⁴ oraz [2] metody oszacowania pozostałych kosztów bezpośrednich, w których wnioskodawca w większości pozycji powołuje się na doświadczenie zespołu projektowego i ofert sklepów internetowych takich jak BOTLAND i TME, co według niego było niezgodne z Instrukcją wypełniania wniosku o dofinansowanie⁸⁵. W aktualizacji listy rankingowej opublikowanej przez NCBR 16 maja 2023 r. projekt 0423/22 został usunięty.

NIK zauważa, że w obowiązujących przepisach brak jest unormowań, które umożliwiałyby ponowną ocenę projektu zamieszczonego na zatwierdzonej liście rankingowej jako wybranego do dofinansowania. Zarówno przepisy ustawy wdrożeniowej wskazane w upoważnieniu do kontroli (Nr 2/POIR/2023) jak i zapisy Porozumienia nie przewidują możliwości ponownej oceny merytorycznej projektów dokonanej przez ekspertów lub jej weryfikacji. Wskazać należy również, że wytyczne ministra funduszy i polityki regionalnej w zakresie kontroli realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020 (wersja 4, MFIPR/2014-2020/17(04)), wytyczne ministra inwestycji i rozwoju w zakresie trybów wyboru projektów na lata 2014-2020 (MR/2014-2020/9(3)) oraz wytyczne ministra finansów, funduszy i polityki regionalnej w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 (z 21 grudnia 2020 r.) nie przewidują możliwości ponownej oceny wniosków o dofinansowanie lub jej weryfikacji.

(akta kontroli str.148-152 plk 207-296, str. 159-161 plk 483-493 plk 536-541, str. 165-169 plk 666-771, str. 171 plk 826-827, str. 183 plk 1051)

Stwierdzone
nieprawidłowości

⁸¹ Pisma Dyrektora NCBR zn. BDC-SKO.0910.10.2023.DK1 z 15 i 20 czerwca 2023 r.

⁸² Dotyczyło to projektów nr POIR.01.01.01-00-0075/22; POIR.01.01.01-00-0075/22; POIR.01.01.01-00-0168/22; POIR.01.01.01-00-0174/22; POIR.01.01.01-00-0188/22; POIR.01.01.01-00-0226/22; POIR.01.01.01-00-0233/22; POIR.01.01.01-00-0287/22; POIR.01.01.01-00-0342/22; POIR.01.01.01-00-0360/22; POIR.01.01.01-00-0361/22; POIR.01.01.01-00-0423/22; POIR.01.01.01-00-0425/22; POIR.01.01.01-00-0328/22; POIR.01.01.01-00-0249/22; POIR.01.01.01-00-0285/22 oraz POIR.01.01.01-00-0348/22.

⁸³ Zgodnie z kryteriami wyboru projektów, podstawę do obniżenia punktacji (do maksymalnie dwóch punktów) stanowi wystąpienie następującego warunku tj. wdrożenie projektu jest nieopłacalne.

⁸⁴ W przewodniku kwalifikowalności kosztów POIR, licencje oprogramowania powszechnie dostępnego nie zostały wykluczone z kategorii pozostałych kosztów bezpośrednich.

⁸⁵ W instrukcji wypełniania wniosku przy metodzie szacowania pozostałych kosztów bezpośrednich zapisano Przedstaw, w jaki sposób oszacowano wysokość poszczególnych wydatków, w tym skąd pozyskano dane, na których zostały oparte kalkulacje (można posłużyć się np. ogólnodostępnymi cennikami lub przytoczyć oferty dostawców zebrane przez Wnioskodawcę).

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Wybór przez NCBR projektów do dofinansowania nie został przeprowadzony w sposób przejrzysty, rzetelny i bezstronny, co było wymogiem art. 37 ust. 1 ustawy wdrożeniowej. Na powyższe wskazują następujące zdarzenia:

- W dniu 30 listopada 2022 r. przewodniczący jednego z paneli wysłał do Dyrektora DZE wiadomość email w której opisał jeden z wniosków (poprawioną wersję) o dofinansowanie wskazując jednocześnie kwestie, które w jego opinii mogą być problematyczne przy ocenie wniosku na panelu ekspertów. Dwa dni później, tj. 1 grudnia 2022 r. przewodniczący panelu wysłał do Dyrektora DZE pełną wersję opisanego wcześniej wniosku. Przewodnicząca panelu zeznała, że: *Zostałam poproszona o przygotowanie notatki dot. ryzyk we wniosku (...), przygotowałam taką notatkę i przesłałam [Dyrektor DZE]*

Dyrektor DZE zeznała, że: *Zostałam poproszona przez Dyrektora Centrum o przygotowanie notatki nt. ryzyk związanych z realizacją projektu.*

- W dniach od 7 do 12 grudnia 2023 r. Kierownik sekcji Działu Zarządzania Ekspertami sporządzał i przekazywał Dyrektor Departamentu Zarządzania Ekspertami informacje o dotychczasowych wynikach oceny wybranych wniosków (26 wniosków). Ówczesna Dyrektor Departamentu Zarządzania Ekspertami zeznała, że: *W czasie trwania oceny Dyrektor zaczął mnie wypytywać czy różne wnioski przeszły weryfikację formalną. Dostawałam kartkę od Dyrektora Centrum z numerami wniosków z prośbą o informację o ocenie. (...) Po otrzymaniu kartki od Dyrektora Centrum przynosiłam mu informację o procesie oceny wskazanych wniosków. Pan (...) aktualizował na bieżąco tabelkę z informacjami nt. stanu oceny poszczególnych wniosków, miał dostęp do wszystkich informacji nt. stanu oceny. (...) drukowałam te informacje i zanosilałam do Dyrektora.*

- Dyrektor Centrum 6 grudnia 2022 r. wysłał do wszystkich ekspertów biorących udział w ocenie wniosków o dofinansowanie wiadomość email w której prosił o szczegółową analizę warunków jakie muszą spełnić wnioskodawcy przy ubieganiu się o dofinansowanie. Dyrektor Centrum wskazał m.in., że *należy uwzględnić potencjalne trudności, z którymi wnioskodawcy borykają się teraz i mogą borykać się na etapie realizacji projektów (konieczność szybkiego osiągnięcia zakładanych rezultatów, potrzeba pilnego pozyskania specjalistycznej i kosztownej kadry badawczej i zarządzającej).* Dodał, że: *Krótki czas realizacji projektów powoduje konieczność intensyfikacji prac, co wiąże się z większymi nakładami finansowymi oraz położeniem większego nacisku na główny rezultat projektu.*

W toku zrealizowanej przez MFIPR kontroli w zakresie prawidłowości przeprowadzenia konkursu Szybkiej Ścieżki ustalono, że: *eksperci oceniający niejednokrotnie odwoływali się do tych wiadomości elektronicznych (maili) podczas paneli i wskazywali, że miały one wpływ na ich podejście.*

Ówczesny Dyrektor DPWP wyjaśnił, że: *jako dział przygotowaliśmy pierwszą wersję wiadomości, którą otrzymali tylko pracownicy. Druga wersja wiadomości nie była przygotowywana przez mój dział. Polecenie sporządzenia takiej wiadomości otrzymałem na spotkaniu z [koordynatorem konkursu Szybka Ścieżka] oraz P. Kuchem. [Koordynator konkursu Szybka Ścieżka] powiedział, że eksperci zbyt rygorystycznie podchodzą do oceny budżetu projektów i w związku z tym powinno się łagodniej patrzeć na budżet w trakcie oceny wniosków.*

NIK zwraca uwagę, że w dokumentach regulujących organizację i przebieg Konkursu brak jest postanowień pozwalających na wydawanie ekspertom zaleceń/wytycznych dotyczących sposobu oceny poszczególnych kryteriów.

- W procesie oceny wniosków o dofinansowanie doszło do co najmniej jednej nieuzasadnionej zmiany sekretarza panelu. Ówczesny Dyrektor DPWP wyjaśnił, że *takich zmian dokonywano, np. gdy pracownik miał dużo innych obowiązków, a także gdy pojawiały się też nieobecności, np. zwolnienia lekarskie. W jednym z projektów polecenie zmiany sekretarza dostałem od [Wicedyrektor Centrum]. Dostałem*

informację (...), że Pani (...) jest „zbyt rygorystyczna” i powinna zostać zmieniona w jednym (...) panelu, ale nie pamiętam jakiego panelu to dotyczyło.

Powyższe zdarzenia nie gwarantowały przejrzystej i rzetelnej oceny projektów, tj. w sposób wiarygodny, zgodny z ustalonymi regułami i zasadami postępowania. Zainteresowanie Dyrekcji poszczególnymi projektami, a także przekazywanie informacji o przebiegu oceny przez osoby biorące w niej udział nie zapewniało możliwości swobodnej oceny wniosku, a tym samym gwarancji rzetelnej oceny. Formułowanie instrukcji (po za formalnie przyjętymi) oraz wskazówek oceny projektów, tym bardziej w trakcie trwania procesu oceny wniosków, nie zapewniało bezstronności i obiektywizmu w wyborze wniosków do dofinansowania.

(akta kontroli str. 87-99, 134-135, 152-153 plk 301-314, str. 283-318)

2. Panel ekspertów ocenił kryterium *Budżet projektu* wniosku nr 0233/22 na „TAK”, pomimo, że wnioskowana kwota dofinansowania w wysokości 122 912,2 tys. zł przekraczała limit wskazany w § 10 ust. 1 pkt 2) rozporządzenia MNiSW oraz art. 4 ust. 1 pkt i) ppkt II rozporządzenia 651/2014 wynoszący 20 mln euro.

Zgodnie z Kryteriami wyboru projektów – Poddziałanie 1.1.1 POIR stanowiącymi załącznik nr 4 do RK panel ekspertów oceniając jedno z kryteriów „tak/nie” wyboru projektu, tj. budżet projektu ocenić powinien czy wnioskowana kwota dofinansowania jest zgodna m.in. z rozporządzeniem MNiSW. Brak spełnienia ww. warunku powinno oznaczać przyznanie oceny „NIE” w tym kryterium. W sporządzonej przez eksperta wiodącego Karcie oceny projektu zaakceptowanej przez kolejnego eksperta oraz zatwierdzonej przez przewodniczącego panelu, w kategorii Budżet ocenę uzasadniono: Wnioskowana kwota dofinansowania wynosi 122 912 200.00 zł (całkowite koszty kwalifikowalne 153 722 500.00 zł tj. 153 393 500.00 zł badania przemysłowe (80% dofinansowania) i 263 200.00 zł prace rozwojowe (60% dofinansowania)), jest zgodna z limitami wartości kosztów kwalifikowalnych określonymi w Regulaminie Konkursu, tj. koszty kwalifikowalne nie przekraczają 50 mln euro, a wartość dofinansowania nie przekracza 20 mln euro – co ma zastosowanie gdy projekt obejmuje głównie badania przemysłowe, czyli przedsiębiorstwo więcej niż połowę kosztów kwalifikowalnych projektu ponosi na badania przemysłowe. (...)

Powyższe uzasadnienie (*wartość dofinansowania nie przekracza 20 mln zł*) nie było zgodne ze stanem faktycznym ponieważ przyjmując kurs euro zarówno na dzień składania wniosku (4 listopada 2022 r.), jak również na dzień posiedzenia panelu (16 grudnia 2022 r.), a także zatwierdzenia listy rankingowej (23 grudnia 2022 r.) wnioskowana wysokość dofinansowania przekraczała obowiązujący limit o odpowiednio 29 116,2 tys. zł, 29 044,2 tys. zł oraz 30 184,2 tys. zł⁸⁶. Zaznaczyć należy, że w RK nie wskazano w jaki sposób należy przeliczać wnioskowaną kwotę dofinansowania wyrażaną w polskiej walucie (zł) w odniesieniu do obowiązujących limitów dofinansowania wyrażonych w walucie europejskiej (euro), co szerzej opisano w obszarze 1 wystąpienia w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Eksperti oceniający projekt wyjaśnili, że:

[1]: *Niestety przeoczyłem fakt przekroczenia dofinansowania ponad limit 20 mln euro w przedmiotowym wniosku nr POIR.01.01.01-00-0233/22. Oceniając wniosek o dofinansowanie nie zwróciłem uwagi na ten fakt w żadnej fazie oceny wniosku. O możliwym przekroczeniu limitu dofinansowania dowiedziałem się z mediów w lutym lub marcu 2023 roku. W trakcie paneli ekspertów dotyczących przedmiotowego wniosku nie poruszano tego tematu. Narodowe Centrum Badań i Rozwoju nie przekazało również informacji o możliwym przekroczeniu limitu. Mam wątpliwości, czy wniosek z przekroczonym limitem dofinansowania powinien być dopuszczony do oceny merytorycznej. Mój błąd być może wynikał z rutyny. W swojej historii nigdy nie oceniałem wniosków, które w jakikolwiek sposób przekraczałyby limity (dofinansowania, czy też kosztów kwalifikowalnych).*

⁸⁶ Przyjmując:
Średni kurs euro z 4 listopada 2022 r. (data złożenia wniosku nr 0233/22) – 4,6898 zł
Średni kurs euro z 16 grudnia 2022 r. (data posiedzenia panelu uzgadniającego kartę oceny) – 4,6934 zł
Średni kurs euro z 23 grudnia 2022 r. (data zatwierdzenia listy rankingowej) – 4,6364 zł

[2]: (...) po sprawdzeniu tego w regulaminie konkursu faktycznie chyba jest to błąd w mojej ocenie. Zasugerowałem się najprawdopodobniej wartością wydatków kwalifikowanych. Uważam, że powinno to być zweryfikowane na etapie oceny formalnej. To jest błąd systemowy.(...) myślę, że się pomyliłem i zasugerowałem się kwotą wydatków kwalifikowanych. Sekretarz panelu nie zgłosił żadnych uwag dot. budżetu i poziomu dofinansowania w stosunku do tego wniosku. Zazwyczaj sekretarz panelu zawsze zgłasza uwagi np. do źle postawionych przecinków we wniosku. Nie zostało to wychwycone, a powinno.

[3]: (...) założyłam że wniosek kabel był poprawny pod względem formalnym. Nie miałam podobnej sytuacji do tej pory. Wcześniej generator wniosków aplikacyjnych zawsze miał blokady dotyczące minimalnego i maksymalnego poziomu dofinansowania. Nie wiem dlaczego został zdjęty limit wartości dofinansowania. (...) Nie wiem dlaczego zatwierdziłam kartę oceny projektu kabel, założyłam że wniosek spełnia warunki formalne i zostały założone w systemie aplikacyjnym blokady dopuszczalnego dofinansowania.

(akta kontroli str. 83-86, 94-99, 143-148 plk 98-206, str. 182 plk 1091-1092)

3. W procesie oceny wniosków nr 0233/22 oraz 0423/22 nie zachowano terminu określonego w § 9 ust. 2 RKOP zgodnie, z którym ustalenie oceny projektu przeprowadzane jest na posiedzeniu w terminie 7 dni kalendarzowych od dnia następującego po dniu, w którym Wnioskodawca przekaze wniosek w systemie informatycznym IP.

Poprawione wnioski nr 0233/22 oraz 0423/22 zostały przekazane w systemie LSI odpowiednio 28 i 29 listopada 2022 r. Zatem ich ocena powinna zostać dokonana kolejno 5 i 6 grudnia 2022 r. Natomiast panele ekspertów podczas których oceniano ww. wnioski odbyły się w następujących terminach 16 grudnia 2022 r. oraz 9 grudnia 2022 r. tj. 18 dni kalendarzowych po dniu w którym przekazano poprawiony wniosek nr 0233/22 oraz 10 dni kalendarzowych pod dniem w którym przekazano poprawiony wniosek nr 0423/22.

Dyrektor Centrum wyjaśnił, że: Termin przeprowadzenia drugiego panelu dotyczącego uzgodnienia oceny wniosku nr POIR.01.01.01-00-0423/22 był dostosowany do możliwości czasowych Ekspertów i Sekretarza panelu, biorąc pod uwagę terminy innych paneli w ramach konkursu oraz pozostałe zobowiązania zawodowe. Był to najwcześniejszy z możliwych terminów pozwalający na spotkanie całego składu panelowego. Termin przeprowadzenia drugiego panelu dotyczącego uzgodnienia oceny wniosku nr POIR.01.01.01-00- 0233/22 został przesunięty na prośbę (...) Przewodniczącej panelu. (...) Zgodnie z Regulaminem konkursu (...) czas od zakończenia naboru wniosków do dnia publikacji list projektów wybranych i niewybranych do dofinansowania w konkursie wynosił maksymalnie 60 dni. Z uwagi na powyższe realizacja procesów związanych z oceną konkursu wymagała intensyfikacji działań i dostosowania się do wolnych terminów ekspertów również poprzez pracę pracowników IP w godzinach nadliczbowych oraz w weekendy. W terminie od 21 listopada do 19 grudnia 2022 r. (również w weekendy) przeprowadzono 374 panele – spotkania ekspertów z Wnioskodawcami oraz 374 panele – spotkania sekretarza i ekspertów dot. uzgodnienia oceny. Dziennie realizowano od 28 do 50 paneli (średnia liczba paneli dziennie wyniosła 36 panele) (...). Wydłużenia terminów na przygotowanie przez Eksperta Wiodącego uzgodnienia oceny czy przeprowadzenie drugiego panelu dot. uzgodnienia oceny w terminie późniejszym niż 7 dni kalendarzowych od dnia następującego po dniu, w którym Wnioskodawca przekazał wniosek w LSI nie wpłynęło na regulaminowy termin oceny. Ocenę zakończono w 48 dni (od zakończenia naboru do opublikowania listy rankingowej).

(akta kontroli str. akta kontroli str.143-152 plk 98-296, str. 319-323)

4. Eksperci wiodący oceniający wnioski nr 0233/22 oraz 0423/22 nie dochowali terminu do sporządzenia uzasadnienia oceny, które zgodnie z § 11 ust. 3 RKOP powinno zostać sporządzone przez eksperta wiodącego bezpośrednio po zatwierdzeniu protokołu, tj. tego samego dnia, w którym protokół został zatwierdzony. W wyjątkowych sytuacjach (po uzgodnieniu z sekretarzem panelu) możliwe jest dostarczenie uzasadnienia oceny w terminie nie dłuższym niż 2 dni kalendarzowe po zatwierdzeniu protokołu.

Protokoły z oceny wniosków nr 0233/22 i 0423/22 zostały zatwierdzone odpowiednio 16 i 9 grudnia 2022 r. Natomiast eksperci wiodący mimo uzgodnienia z Sekretarzami paneli, że uzasadnienia do ww. wniosków nie zostaną sporządzone bezpośrednio po zatwierdzeniu protokołów, nie dochowali dwudniowego terminu określonego w § 11 ust. 3 RKOP. Uzasadnienie oceny wniosku 0233/22 zostało dostarczone 19 grudnia 2022 r. a do wniosku nr 0423/22 14 grudnia 2022 tj. odpowiednio 3 i 5 dni kalendarzowych po zatwierdzeniu protokołów.

Dyrektor Centrum wyjaśnił, że: *Ekspert, który w ramach wniosku nr POIR.01.01.01-00-0423/22 wyznaczony został na Eksperta Wiodącego zasygnalizował, że nie będzie mógł dochować terminu z uwagi na inne zobowiązania zawodowe związane z jego pracą na uczelni. Drugi panel dotyczący uzgodnienia oceny wniosku odbył się w piątek 9 grudnia 2022 r., natomiast Ekspert Wiodący pracę nad uzasadnieniem rozpoczął w weekend 10 grudnia 2022 r. Ostatecznie Ekspert Wiodący przekazał uzasadnienie oceny w systemie LSI w środę 14 grudnia 2022 r. Ekspert, który w ramach wniosku nr POIR.01.01.01-00-0233/22 wyznaczony został na Eksperta Wiodącego przekazał uzasadnienie oceny w systemie LSI w poniedziałek 19 grudnia 2022 r. Drugi panel dotyczący uzgodnienia oceny wniosku odbył się w piątek 16 grudnia 2022 r. Ekspert wiodący sygnalizował, że z uwagi na intensywność procesu oceny oraz inne obowiązki uzasadnienie oceny przygotowuje w weekend. Z uwagi na dużą liczbę wniosków oraz ograniczoną pulę dostępnych w wyznaczonym czasie oceny ekspertów Instytucja Pośrednicząca musiała dostosować się do wolnych terminów ekspertów.*

(akta kontroli str. akta kontroli str.143-152 plk 98-296, str. 319-323)

OCENA CZĄSTKOWA

NCBR dokonując wyboru projektów do dofinansowania nie zachował zasad przejrzystości, rzetelności i bezstronności o których mowa w art. 37 ust. 1 ustawy wdrożeniowej. W procesie oceny dwóch analizowanych przez NIK wniosków nie dochowano terminów określonych w § 9 ust. 2 i § 11 ust. 3 RKOP w zakresie ustalenia oceny projektu oraz dostarczenia uzasadnienia oceny projektu. W przypadku projektu 0233/22 doszło do nieprawidłowości w zakresie oceny kryterium budżetu. NCBR nie ustosunkowało się do wyników kontroli Instytucji Zarządzającej w zakresie ponownej oceny 25 wniosków umieszczonych na liście rankingowej jako wybranych do dofinansowania gdzie podważona została prawidłowość oceny 12 wniosków dokonana przez ekspertów dobranych przez NCBR. Centrum nie zastrzegło wyników kontroli IZ i wykreśliło wskazane wnioski z listy rankingowej, pomimo, że przepisy ustawy wdrożeniowej, Porozumienia oraz Wytucznych nie zawierały regulacji dopuszczających dokonanie ponownej oceny wniosków o dofinansowanie lub jej weryfikację.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski	1. Wprowadzenie do procedur doboru ekspertów do paneli oceniających wnioski o dofinansowanie obowiązkowych zasad dokumentowania tego doboru.2. Każdorazowe upublicznianie wyników konkursów zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie regulacjami.3. Realizacja procesu weryfikacji wniosków o dofinansowanie przez pracowników komórek organizacyjnych odpowiedzialnych za przeprowadzanie konkursu.4. Podjęcie działań mających na celu zapewnienie przestrzegania zasad o których mowa w art. 37 ust. 1 ustawy wdrożeniowej.5. Wprowadzenie mechanizmów zapewniających weryfikację wniosków o dofinansowanie w zakresie przestrzegania obowiązujących limitów finansowania..6. Podjęcie działań mających na celu terminowe przeprowadzanie oceny wniosków o dofinansowanie i sporządzanie dokumentacji tego procesu.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Białystok, dnia 30 sierpnia 2023 r.

Kontrolerzy:

Tomasz Jarocki
Starszy inspektor kontroli państwowej

/ - /

.....
podpis

p.o. DYREKTORA DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli w Białymstoku
Janusz Pawelczyk

/ - /

.....
podpis

Zmian w wystąpieniu pokontrolnym dokonał:

p.o. DYREKTORA DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli w Białymstoku
Janusz Pawelczyk

.....
podpis